

DOMOVINA

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knaflijeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice podruž v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 1b, celo-
letno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12,
polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Razpuščena obrtniška združenja vlagajo pritožbe

Nedavno je bilo z odlokom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razpuščenih v Sloveniji nad 100 obrtniških združenj. Razpust je povzročil med obrtniki veliko nejevoljo. Res se razpust o ira na razpis ministra za trgovino in industrijo, ki je zahteval preosnovo združenj in za okoliš ljubljanske zbornice še posebej, da naj se število združenj zniža na polovico, toda jasno je da se more taka preosnova izvršiti samo sporazumno med zbornico in posameznimi združenji, in sicer po krajevnih potrebah in v skladu z obrtniškimi koristmi. Na podlagi misli srškega razpisa se je preosnavljanje že pričelo in se je o tem razpravljalo tudi na sejah zborničnega obrtnega odseka, dokler je njegov predsednik še skliceval odsekovne seje.

Ko je bil izdan omenjeni razpis, je bilo v Sloveniji 176 združenj in bi se njihovo število moralo znižati za 88. Po enoletnem prizadevanju se je tudi posrečilo zmanjšati število od 176 na 152, potem pa je delo zastalo, zekaj od marca lanskega leta obrtni odsek ni imel več sej. Zato je toliko bolj presenetil obrtnike ukrep predsednika obrtnega odseka, po katerem je bilo prisilno razpuščeno nad 100 združenj.

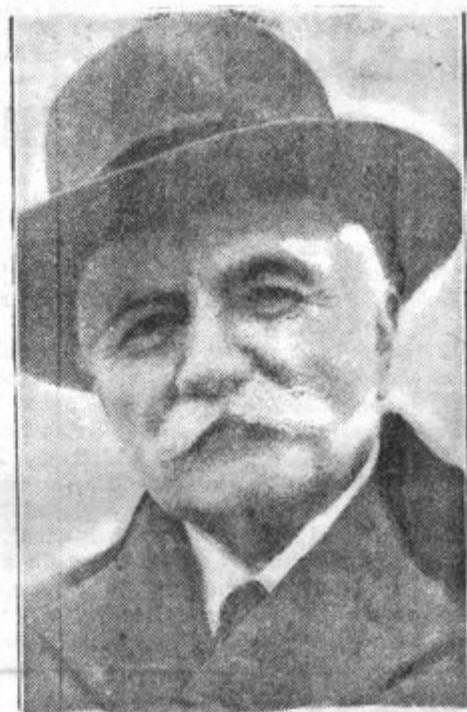
Nekatera izmed razpuščenih združenj so deovala že več desetletij, nekateri celo nad pol stoletja, kar pomeni, da ne bi živela tako dolgo, če ne bi imela uravičilenosti ob-

stoja. Z eno potezo peresa se je zdaj njih delo ustavilo. Obrtnikom ne more biti vseeno, ali njihova društva, ki so hrbtenica obrtniške stanovske zavesti, obstojijo ali ne. Nova skupna združenja jim ne bodo mogla v vseh primerih nadomestiti to, kar so izgubili, zlasti na deželi ne, kjer krajevne potrebe terjajo drugačno ureditev, kakor se sedaj vsiljuje obrtništvu. Preosnova bi se lahko do konca izvedla sporazumno. Pri razpuščenih združenjih tudi ne drže dokazila, ki so po razpisu odločilna za razpust.

V nedeljo je bila v Štrukljevi restavraciji v Ljubljani seja celotnega odbora Zveze obrtnih društev za dravsko banovino. Na to sejo so prispeli tudi številni odposlanci združenj, ki pa se seje niso mogli udeležiti. Prav tako se ni moglo vršiti napovedano predavanje o preosnavljanju združenj. Vsega je bilo navzočih 200 odposlancev iz vse Slovenije, ki so zastopali 80 združenj.

V sosedni sobi se je mudil tudi predsednik zborničnega obrtnega odseka, ki je menda prišel, da bi zagovarjal prisilni razpust. Številna razpuščena združenja so vložila na bansko upravo pritožbe proti razpustu. V pritožbah se sklicujejo predvsem na to, da za razpust ni pravne podlage, ker so o razpustu pristojni odločati občni zbori združenj in ker o razpustu ni razpravljala zbornični obrtni odsek. Predsednik o svojih sklepih ni obvestil niti članov odseka.

Ljuba Davidović †

V ponedeljek 19. t. m. zjutraj je umrl v svojem stanovanju v Beogradu g. Ljuba Davidović, eden izmed velikih voditeljev srbskega naroda. Bolehal je že dalje časa na srcu, a v zadnjem času se mu je bolezen tako poslabšala, da je postala usodna. Rainki se je rodil v Vlaški blizu Beograda l. 1863. Gimnazijo in vseučilišče je končal v Beogradu ter je potem kot profesor matematike in prirodoslovja služboval na raznih gimnazijah.

Politički se je posvetil bolj pozno, saj je bil prvič izvoljen za poslanca v narodno skupščino, ko je štel že 33 let. Bil je spočetka radikal, a l. 1902. se je ločil od radikalov in ustanovil s svojimi prijatelji Stranko samostalcev, ki je zavoljo Davidovičeve velike poštenosti pridobivala vedno več simpatij. L. 1904. je bil Davidović prvič minister in sicer minister za prosveto. Leto zatem je postal podpredsednik narodne skupščine. Tik pred balkansko vojno so bili samostanci spet v opoziciji. V tem času je bil Davidović beograjski župan.

V svetovni vojni, ko je bila potrebna sloga vseh strank, je Davidović v koncentracijski Pašičevi vladi spet prevzel prosvetno ministrstvo, katero je vodil od l. 1914. do l. 1917. V prvi vladi po osvobodjenju mu je bilo prosvetno ministrstvo poverjeno že tretjič.

Po svetovni vojni se je Stranka samostalcev razširila na naprednjake iz novih držav. Nova stranka se je imenovala Demokratska in ji je bil Ljuba Davidović predsednik. Avgusta l. 1919. je bil Davidović prvič predsednik vlade, ki so jo sestavljali demokrati in socialisti. Ta vlada je trajala do februarja l. 1920. V l. 1924. je bil drugič predsednik vlade, ki pa je bila sestavljena iz različnih ljudi, da ji ni bilo urojeno dolgo življenje. Ta vlada je imela namen doseči sporazum s Stjepanom Radićem. V tem času se je od Davidovića ločila Prabičevićeva skupina in ustanovila Samostojno demokratsko stranko. Nasproti šestojunjski vladavini je bil Davidović v opoziciji, kljub temu pa je

Dr. Maček za popolno edinstvo vseh Južnih Slovanov

Bolgarski dnevnik »Utro«, ki izhaja v Sofiji, priobčuje izjavo, ki jo je dal podpredsednik vlade dr. Maček njegovemu posebnemu dopisniku o odnosih med Jugoslavijo in Bolgarijo.

V začetku svoje izjave je dr. Maček poudaril, da vsi v Jugoslaviji iskreno žele sporazum z Bolgarijo nato pa je izjavil:

»Osebnostno mislim, da v zdajšnjem mednarodnem položaju nobena žrtev ni zman, ako je za to, da se napravi popolno edinstvo vseh Južnih Slovanov od Jadrana do Črnega morja. To terjajo zemljepisne in narodopisne okoliščine kakor tudi politični oziri.«

Dr. Maček je dalje naglasil veliki pomen

ustanovitve Jugoslovensko-bolgarske gospodarske zbornice, ki ima važno nalogo. Omenil je latinski pregovor: Najprej živeti, potem pa modrovati in politizirati. Kadar je želodec naroda in države zadovoljen, potem se ostala vprašanja lahko rešujejo.

Ob koncu svoje izjave se je dotaknil dr. Maček tudi sporazuma med Hrvati in Srbi in je rekel, da se sporazum, ki je prišel kot posledica odstranitve vseh nesporazumov in krčev, v redu razvija v duhu dogovora od 26. avgusta l. 1939. Vrnitve ni več. Čeprav je vsak začetek težaven, vendar bo ta sporazum osnova za novo Jugoslavijo, za pomirjenje in medsebojno razumevanje na znotraj in na zunaj z vsemi bratskimi narodi.

Za pravične cene živini

Še nedavno je bila cena svinjam povprečno po 9 do 10 din za kilogram teže, a zadnje dni je cena padla že na 7 din. Kaj je vzrok temu? Kakor doživljamo od raznih strani, je cena vrgla prevelika ponudba. Ponudba je zaradi tega tako velika, ker primanjkuje svinjske kakor sploh vse živinske krme.

Kmetje so se jeseni slabo založili s peso, repo, korenjem in krompirjem in enako slabo z govejo krmo; na vrhu pa se obljublja

še dolga zima, tako da bo živina še precej čas pogrešala presno travo.

Pri nas je zdaj uvedeno nadzorovanje cen, kar je pravilno, vendar pa bi bilo tudi potrebno, da se cene svinjam in goveji živini ne znižajo krivično, saj mora kmet vse, kar kupi, dražje plačati. Kmet po nesreči ni pridelal dovolj krme, zato ne gre, da bi bil zdaj nagrajen še z nizkimi cenami živine. Oblastva morajo nastopiti, da ne bodo brezvestneži izkoriščali kmečko nesrečo.

Politični pregled

Iz Ankare poročajo
o izrednih ukrepih v Turčiji.

Te dni se je sestal k posvetu vrhovni turški obrambni svet. Posvet bo trajal v celem tednu dni in obravnava vprašanja turškega oboroževanja in obrambe. Delno mobilizacijo je Turčija že izvedla in okrepila posadke ob sovjetski meji. V Turčijo so prispeli tudi angleški oficirji, ki sodelujejo pri izpopolnitvi turških obmejnih trdnjav. Po nekkih vesteh prispe na Bližnji vzhod tudi češkoslovaška legija, da okrepi zavezniško vojsko Turkov, Angležev in Francozov.

V Bolgariji je pretekli teden odstopila vlada dr. Kioseivanova in je

novobolgarsko vlado sestavil dozdajšnji prosvetni minister Bogdan Filov.

Pravijo, da je prišlo do odstopa stare vlade zaradi nekega spora med predsednikom vlade dr. Kioseivanovom in kmetijskim ministrom Adrianovom. Po zatrditvah odločujočih politikov bo ostala zunanja politika nove vlade neizpremenjena.

Angleški rušilec »Cossack« je pretekli teden

ujel nemško tovorno ladjo »Altmark« in osvobodil z nje okrog 200 ujetih angleških mornarjev.

Nemški parnik se je hotel ubraniti rušilca, a se mu ni posrečilo. »Altmark« je bila oborožena s topovi in je služila prej kot spremljevalna in oskrbovalna ladja nemški oklopnici »Admiral Graf Spee«, ki se je sama potopila po izgubljeni bitki pri Montevideu. Nemci so ostro protestirali pri norveški vladi, češ da bi Norveška kot nevtralna država morala zaščititi nemški parnik, odnosno ne bi smela dopustiti, da je angleški rušilec vdrl v norveško pristanišče. Na drugi strani pa je protestirala Anglija pri norveški vladi pro-

ti temu, da so norveška oblastva dopustila, da je nemška ladja vozila angleške ujetnike po norveških vodah.

V Rimu pravijo,

da sta tako Anglija kakor Nemčija kršili norveško nevtralnost.

Domnevajo tudi, da se je to zgodilo nalašč, s čimer naj bi se pritegnila Norveška v vojno z Nemčijo. Poleg Norveške bi bila tako prisiljena stopiti v vojni vrtnec še Švedska. Anglija bi potem preko Norveške in Švedske lahko poslala pomoč Fincem.

Iz Osla poročajo,

da je finska vojska resno ogrožena.

Sovjetski napadi na Fince so čedalje hujši in so zlomili finski odpor v smeri proti Viborgu. Na tem odseku sovjeti stalno napredujejo. Severovzhodno od Ladoškega jezera pa je bila te dni po treh tednih hudih bojov čisto uničena 18. sovjetska divizija, a v nevarnosti je tudi 164. sovjetska divizija, ki je napol obkoljena. Ta divizija je razvrščena vzhodno od Kitela. Kljub temu bodo Finci zdaj, ko je v smeri proti Viborgu Mannerheimova črta prebita, težko vzdržali sovjetski naval, če ne dobe pravočasno pomoči.

Na zapadnem bojišču

so Nemci zadnje dni izvršili nekaj napadov,

a so bili po francoskih poročilih vsi napadi odbiti. Zadnje dni so začela živahneje nastopati angleška lovka letala v zaščito angleških trgovskih ladij na Severnem morju. Angleška letala so napadala tudi nemške polgalce min v Severnem morju. V zadnjem tednu je bilo od nemških min in podmornic potopljenih 20 trgovskih ladij. Med njimi je bilo pet angleških, 15 pa nevtralnih. Po angleški vesti je bilo pretekli teden potopljenih tudi šest nemških podmornic.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: debeli voli po 5 do 6, poldebili po 3.75 do 5, plemenski voli po 5 do 6.50, biki za klanje po 3.50 do 4.50, klavne krave debele po 4 do 4.50, plemenske krave po 4 do 5, krave za klobase po 2.25 do 3, molzne krave po 3.50 do 5, breje krave po 3.50 do 4.50, mlada živina po 4 do 5.50, teleta po 3.50 do 5.50 din. Voli so se trgovali za kg žive teže: v Grahovem po 5 do 7.15, v Ljutomeru po 4 do 6, v Litiji po 4 do 6.50, v Krškem po 5 do 6.50, v Kranju po 5 do 6 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljutomeru: špeharji po 7 do 9, pršutarji po 7 do 8, v Litiji: špeharji po 8, pršutarji po 6 do 7, v Mariboru: povprečno po 6.50 do 8.50, v Kranju: špeharji po 9.50 do 10, pršutarji po 8 do 8.50, v Krškem: špeharji do 9, pršutarji po 7 din. V Grahovem so bili prasci, 6 tednov stari, po 150 do 180, v Mariboru pa 3 do 4 mesece stari po 200 do 220 dinarjev.

KRMA. V Ljutomeru: lucerna 80, seno 70, slama 50, v Litiji: seno 100, slama 50, v Kranju: lucerna in seno 125, slama 75, v Krškem: lucerna 80, seno 75 do 100, slama 25 do 50 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo: v Ljutomerskem okolišu navadno mešano vino po 4 do 6, finejše sortirano vino po 6 do 9, v litijem okolišu: navadno mešano vino po 4, finejše sortirano po 6, v krškem okolišu: navadno mešano vino po 3.50 do 4.75, finejše sortirano po 5 do 6 din liter.

KROMPIR. V Litiji 200, v Ljutomeru 150, v Ljubljani 200, v Krškem 150, v Kranju 150 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Krškem: goveje 10 do 12, telečje 12 do 15, svinjske 8 do 10, v Kra-

nju: goveje 14 do 16, telečje 18, svinjske 9 do 12 din.

VOLNA. V Kranju: neoprana 26 do 28, oprana 36 do 38, v Krškem: neoprana 16, oprana 20 din za kg.

MED. V Kranju 24 do 26, v Krškem 16 do 22 din kg.

MOKA. V Kranju: pšenična 375 do 400, turšična 250, ajdova 375 do 600, v Krškem: pšenična 300 do 400, turšična 225 do 250, ajdova 400 do 500, v Litiji: pšenična 400, turšična 250, v Ljutomeru: pšenična 300 do 400, turšična 200 do 275, ajdova 350 din za 100 kg.

JAJCA. Po naših krajih se trgujejo 1.25 do 2 din za kos.

FIZOL. V Krškem 400 do 600, v Litiji 700, v Ljutomeru 600, v Kranju 500 do 700 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 20. t. m. v devizah (prve številke pomenijo službene tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 174.60 do 177.80 (za 215.68 do 218.88) din;

100 francoskih frankov za 98.73 do 101.05 (za 122.04 do 124.34) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 holandski goldinar za 23.50 do 23.88 (za 29.02 do 29.40) din;

1 belgijsko belgo za 7.44 do 7.56 (za 9.19 do 9.31) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 428.50 din.

Sejmi

25. febr.: Bučka;

26. febr.: Blanca, Rajhenburg (za živino), Beltinci, Cerknica pri Logatcu;

27. febr.: Metlika, Studenec-Ig;

29. febr.: Dolenjske Toplice;

1. marca: Smuka, Konjice (samo za živino), Nova vas (Bloke), Planina pri Sevnici,

Drobne vesti

— Ljubljanski pomladni velesejem pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. bo letos od 1. do 10. junija.

— Visoke cene jedilnega olja. Od septembra do decembra so tvornice jedilnih olj za več kakor tretjino povišale cene jedilnega olja, ki ga prodajajo zdaj po 12.50 din za kg. Seme solnčnice lanskega pridelka so naše

tvornice plačale po 170 do 220 din za 100 kg. Kmetijska zbornica dunavske banovine pravi v svojem glasilu, da tvornice ne bi bile smele zvišati cene za toliko, četudi bi seme plačevale po 220 din za 100 kg. Zaradi tega je zbornica poslala odboru za pobijanje draginje spomenico, v kateri zahteva, da ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje prepreči to navijanje cen, zaradi katerega dosegajo tvornice olja velikanske dobičke na račun pridelovalcev oljnatih rastlin in rabnikov olja.

Veliko zanimanje za velesesjme. V naših gospodarskih vrstah je veliko zanimanje za pobudo Nemčije da organizira tesnejše sodelovanje nemških velesesjmov s podonavskimi in balkanskimi velesesjmi. Znano je, da je pred kratkim prišlo do bližnjega sodelovanja jugoslovenskih in nemških velesesjmov. V zadnjem času so se vodili tudi uspešni obetajoči razgovori o tem, da se poenostavi izdaja vizumov Jugoslovenom, ki bi zaradi obiska nemških velesesjmov potovali iz Jugoslavije. Kar se posebno tiče Dunajskega velesesjma, vlada zanj že zaradi zemljepisne lege večje zanimanje, pri čemer je treba pripomniti, da je to zanimanje morda še večje v severnem delu države, torej v Sloveniji in Hrvaški, kakor pa v Beogradu. Industrija naše zemlje je v zelo veliki meri, kar se tiče nabavk novih strojev in instalacij, odvisna od tujine, pod katero je v največ primerih razumeti Nemčijo in Ostmarko. Dunajski velesesjem je v takih primerih naraven in poklican posredovalec, prav tako kakor za nemške razstavljalce beograjski, zagrebški in ljubljanski velesesjem nudijo najboljšo prilikost za pridobitev novih odjemalcev v Jugoslaviji. Ker ima vsak velesesjem tako v Nemčiji kakor v Jugoslaviji svoj poseben značaj in svoje zveste vrste odjemalcev, bi bilo želeli, da bi prireditve teh velesesjmov po možnosti ne bile v istem času in da bi se velesesjmi dopolnjevali, ne da bi bili drug drugemu v napotje. Takih primerov je bilo v preteklosti več ter so tvrdkam, ki so bile istočasno razstavljali v državi in odjemalci v tujini, onemogočali, da bi izkoristili vse možnosti. Sliši se, da se pripravlja v tem oziru posvet v Budimpešti, in je upati, da se bo to vprašanje rešilo ugodno in brez težav. Čim večji uspeh velesesjske delovnosti je želeli posebno letos, ko vojne razmere še bolj kakor kdaj prej silijo narode jugovzhod-

ne Evrope, da izmenjavo blaga okrepijo po možnosti ne preko morja, temveč s svojimi sosedi.

Pridelek bombaža v naši državi narašča. Predlanskim je bilo z bombažem posejano 1800 hektarjev, lani pa že 5500 hektar-

Po sibirskem mrazu se obeta toplejše vreme

Po južnem vremenu se je pred dnevi spet vrnila huda zima. Izreden mraz je nastal po vsej Evropi. V Sloveniji je v več krajih toplota sredi preteklega tedna kazal do 28 stopinj Celzija pod ničlo. V Zasavju so ponekod zaznamovali celo 30 stopinj. Skoro vse reke in vsi potočki v Sloveniji so zamrzli. Isto velja za druge pokrajine v državi. Večji mraz kakor sicer je tudi v južni Dalmaciji, kjer imajo redkokdaj hudo zimo.

Zaradi visokega snega in mrazu zelo trpi divjad. Ker je sneg zmrzel, ne more divjad do hrane, zaradi česar je poginilo že mnogo srn. Po hribih, kjer imajo slabe hleve, zmrzuje domača živina. Tako so v nekaterih zasavskih hribovskih naseljih zmrznile ovce.

Na jugu države ogražajo živino in ljudi krdela sestradanih volkov. Tudi iz Madžarske in Rumunije poročajo o nevarnih volč-

jev. Ker so domače potrebe čedalje večje, so odkupne cene za bombaž tudi višje. Posebno v Povardarju so ugodna tla za to rastlino. Letos računajo, da se bo z bombažem posajena površina povečala najmanj na 10 tisoč, če ne celo na 20 tisoč hektarjev.

jih krdelih, ki so podavila po hlevih mnogo živine.

Se mnogo ostrejši mraz kakor pri nas, je bil v državah severne Evrope. Tako so v začetku minilega tedna zabeležili v Eldi na Danskem 36 stopinj pod ničlo. Na skrajnem severu je mraz še hujši. Po več državah so pretekli teden divjali silni snežni viharji, ki so terjali tudi mnogo smrtnih žrtev med ljudmi in živalmi.

Kakor kažejo zadnji dnevi, se bo zima začela kmalu poslabšati od nas. Najbrž pa niti ne bo dobro, če se bo hotela hitro posloviti, ker leži mnogo snega, ki bo dal pri naglem tajanju preveč moče, kar bi imelo za posledico hude povodnji. Nevarne lahko postanejo na rekah tudi ledené plošče, ki bodo v južnem vremenu ogražale slabe mostove.

Novice

Breska skupščina Jugoslovenske nacionalne stranke v Ptuj je bila v nedeljo. Vodil jo je predsednik g. Lovro Petovar. Po odobrenih poročilih odbora je bil z malenkostnimi spremembami ponovno izvoljen do zdajšnji sreski odbor s predsednikom g. Petovarjem na čelu. Obširni poročili o političnem položaju sta podala bivši narodni poslanec g. Milan Mravič in banovinski tajnik nacionalne mladine g. Andrej Uršič. Dotaknila sta se vseh perečih notranjepolitičnih vprašanj in obrazložila pomen zadnjih sklepov vodstva Jugoslovenske nacionalne stranke, ki gredo za tem, da pospešijo zadovoljivo rešitev vseh velikih političnih vprašanj. Zborovalci so naglašali odločno voljo za enotnost nacionalnega in naprednega življa, v čemer je edino jamstvo, da bodo nacionalne in napredne koristi očuvane pri urejanju odnosov naše banovine do ostalih bano-

vin in pri urejanju njenega lastnega notranjega življenja. Vsestransko dobro uspešno skupščino je zaključil predsednik s pozivom, naj se vsi navzočni odposlanci še z večjo vneto lotijo utrjevanja naprednih in nacionalnih postojank v srezi z načrtnim in vztrajnim delom.

Emilijan Lilek. V Celju je za vedno zatisnil oči v visoki starosti 88 let ugledni zgodovinar, šolnik in znanstvenik vladni svetnik g. Emilijan Lilek. Pokojnik se je rodil l. 1851. v Gornji Voličini pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Gimnazijo je končal v Mariboru, nato pa je študiral modroslovje v Gradcu. Najprej je služboval na učiteljsku in višji realki v Dunajskem Novem mestu, nato se je spet vpisal na graško vseučilišče, kjer je še napravil izpit za francoščino in nemščino. Leta 1882. je poučeval na Mahrovih šoli v Ljubljani, nato pa je bil profesor v Sarajevu, Dolnji Tuzli, Zadru in v Celju. Novembra leta 1918. mu je narodna vlada v Ljubljani poverila začasno vodstvo celjske državne gimnazije. Ko je bil pozneje imenovan za direktorja je ostal Lilek do svoje

Paul Keller

15

DOM Roman z gora

Poslovenil B. R.

Matija Bernik je vedel, da imajo še zdaj v mnogih hišah stare časnike, kjer je bil opis razprave radi požiga in kjer je tudi pisalo, kako je moral Berceta prositi odpustitve. Naposled je tudi izvedel, da so ga dolžili zaradi njegovega denarja. Tedaj se ni mogel premagati in je Bercetu pisal pismo, kjer se mu je zelo pozno, pa vendar zahvalil, da mu je pri igri dal zaslužiti tiste krone, ki si je z njimi kupil srečko. Denarja, ki ga je dobil v loteriji, je bilo prav toliko, da je lahko z njim rešil Bukovnikov dom, ki bi bil drugače padel Bercetu v roke. Toliko, da zaradi tega pisma niso nastale nove tožbe. Berce je klel in razgrajal, vaščani pa niso verjeli z zgodbo o loteriji, ampak so še bolj vneto začeli premišljati, kako je mogel Bernik kar naenkrat zbrati toliko denarja.

Henrik si je zmerom želel, da bi našel pot do src svojih sovaščanov, pa je ni mogel. Pogosto je v obupu samega sebe prepričeval, da njihove družbe ne potrebuje, saj ima dovolj prijateljev doma in so mu ti prijatelji vsaj zvesti. Toda moral je na sebi izkusiti stari rek, da človek ne more zmerom ostati samo v družbi istih ljudi. Mornarji, ki preživijo cele mesece na ladji, se razgube, ko pridejo na kopno. Izenada začutiljo nekako odločnost do svojih tovarišev, do obrazov, ki

so jih morali tako dolgo gledati dan za dnem. In dosti je ljudi, ki delajo skupaj v pisarnah, trgovinah, šolah, prijateljsko in prijazno, pa se ob prostih urah niti videti ne morejo. se ob prostih urah niti vedeti ne marajo, ampak si rajši poiščejo tuje ljudi ali pa ostanejo sami.

Bukovnikovi so živeli skupaj kakor na veliki, samotni ladji. Pozimi so časih minevali tedni, ko nihče ni izpregovoril besede z nikomer z vasi. In tako se je zgodilo, da so vsakega obiskovalca sprejeli, kakor bi bili sprejeli najdražjega gosta in ga povpraševali po vsem mogočem.

Najhuje je trpel v teh mračnih zimskih dneh Janez. Zgodilo se je časih, da je legel na klop pri peči in od same osamelosti na glas tulil. Potem je začel sveto prisegati, da pojde v tujino, takoj pomladi. Če ga je Lenka slišala, mu je ujedljivo svetovala, naj čim prej izgine. In to ji je seveda vselej hudo zamerilo.

Tudi Matija je trpel zaradi te osamelosti. Časih, kadar je božal starega Plutona, ki je bil še zmerom pri hiši, je premišljal, kako je bilo lepo takrat, ko je bil še cunjar, kako je bil takrat srečen, prost, kako se je vozil po cestah, danes tu, jutri tam, zmerom pri drugih ljudeh, zmerom vesel in povsod dobrodošel.

Henrik pa je tiste čase zmerom sedel pri svojih knjigah in se učil.

Le en sam človek je bil v hiši srečen in čisto zadovoljen: Lizika. Te samotne ure so bile njen najljubši čas. S svojimi šivanjem je sedela kje v kotu in le časih dvignila pogled, da je pogledal, kje je Henrik.

Tam na oni strani ceste pa je živejo še eno osamelost bitje, otrok, ki ni imel doma: Bercetova Lota.

Nikogar ni imela. Njen oče je bil skoraj vsak dan pijan, brat bebec. In njena razmeroma velika izobrazba je še povečala njeno nesrečo, povečala grozo, ki ji jo je zbuja njen dom.

Malokdaj je videla koga izmed Bukovnikovih. In če je koga srečala, so jo oni kar prezrli. Ponosna Bukovnikova Lenka ji dvakrat niti odzdravila ni. Večkrat pa je obstala in jo izzivalno gledala s svojimi črnimi očmi. Bila je kakor njen oče, stari Bukovnik, ki se ga je Lota zmerom nekoliko bala.

Bukovnikovega Henrika je Lota le malokdaj videla. Govorila z njim ni več od tistega dne, ko mu je podarila šopek in mu pomagala nesti kovčeg. Takrat je bila neumen otrok, toda še zdaj je zardela, če se je spomnila nekdanjih dni. Da jo je poljubil, da mu je prigovarjala, naj se vzameta, da je potem vrgel njen šopek na cesto — na to je pogosto mislila.

Kadar jo je zdaj srečal, jo je vpludno pozdravil, in ona mu je prav tako vpludno odzdravila. Saj je komaj vedela, kakšen je na zunaj. Le nekoč je opazila, da ima brke.

Tako je spet prišla pomlad.

Zunaj je bil čudovit, mehek večer, pri Bercetovih pa polno ljudi. Sedeli so v dimu in niso prav nič hrepeneli po prelepem večeru, po slavicah, ki so peli tam zunaj, po španskem bezgu, ki je cvetel na vrtu, po zvezdah, ki so mežikale s neba.

upokojitve l. 1924. na zavodu kot profesor. Pokojnik je bil eden naših najodličnejših šolnikov, ki je napisal več učnih knjig za srednje šole in mnogo znanstvenih razprav v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku. Pridobil si je tudi mnogo zaslug v borbi za naše pravice na Koroškem in je bil v priznanje za to imenovan za častnega člana Kluba koroških Slovencev. Bodi mu časten spomin!

* **Anton Korošec** f. V Mariboru je preminil v starosti 74 let upokojeni načelnik v ministrstvu za kmetijstvo g. Anton Korošec. Pokojnik se je rodil leta 1875. v Slatini Radenci. Gimnazijo je dočiril v Mariboru, pozneje pa je študiral v Gradcu. Njegova življenjska služba pot ga je vodila iz Gradca v Maribor, Slovenj Gradec, Ljubljano, Zagreb in Beograd, odkoder se je po upokojitvi vrnil v Maribor. Bil je v svojem nastopu ljubezniv in priazen. Bil je zavezan Slovan. Povsod, kjer je služboval, se je nesebično udeleževal v naprednih slovenskih društvih. Njegovo dobro srce pa ni mislilo le na ljudi, ampak tudi na čivali, zlasti na uboge ptice. Vsi, ki so pokojnika poznali, ga bodo ohranili v lepem spominu!

* **Stari petdesetaki** niso več zakonito plačilno sredstvo. Po 16. febr. so prenehali biti stari srebrni kovanci po 50 din zakonito plačilno sredstvo in jih bo mogoče v nadaljnjih šestih mesecih to je do 16. avgusta zamenjati brez vsakega odbitka samo še pri blagajnah Narodne banke in pri državnih finančnih ustanovah.

* **Pri finančni direkciji v Ljubljani** ni prostih službenih mest. Dravska finančna direkcija v Ljubljani uradno razglasa, da ta čas ni ne pri direkciji ne pri podrejenih davčnih in katastrskih uradah nobeno mesto v službo zaenkrat ne vlagajo. Isto velja za finančno pisarniško in drugo pomožno službo.

* **Rok za sursjem mladeničev** v zrakoplovne podčastniške šole v Novem Sadu, starost od 17. do 21 let, je do 15. marca t. l. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustmeno ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franjo, kapetan v p. Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor priložite kolek za 6 din.

* **Dunajski pomladanski velesojem** se vrši od 10. do 16. (tehnični velesojem do 17.) marca 1940. Po uspehu letošnjega Dunajskega mednarodnega jesenskega velesoja — kot prvega vojnega velesoja velikonemške države — bi se dočevala možnost te institucije.

Kmetje imajo radi gostilniški voni, dosti raje kakor meščani. To je kar čudno, saj bi morali biti razvajeni od svežega zraka, ki ga uživajo ves dan. Menda je to smrt naredila tako, kajti če bi kmetje tako zdravo stanovali in snali kakor zdravo delajo bi pač moral vsakdo izmed njih doživeti sto let. Toda potem bi bilo preveč preživetarjev.

Bil je davčni dan. Pobirali so obične davke, dohodnino, šolnino, prispevek za dimnikarja in nočnega čuvala. Skoraj vsi gospodarki so sami prinesli plačat. Če je prišla kakka ženska so se vsi iz nje norčevali in Berce ji je moral naliti kozareček sladkega žganja, ki ga je plačal zanj, kdo izmed navzočih. Takšna je pač kmečka vljudnost.

Od Bukovnikovih je vselej dekla prišla plačat davke. Samo ona ni nikoli dobila sladkega žganja.

Ta dan je bilo pri Bukovnikovih vse zelo razburjeno kajti Janez je iznenada in brez vsakega vzroka rekel, da pojde on plačat davke. Pogumno je še dodal, da se niti hudiča ne boji in da hoče ljudem dokazati, da pri Bukovnikovih tudi kakšen moški lahko plačuje davke. In razen tega tudi Matije ni bilo doma. Matija pa bi bil morda ugovarjal.

Kaj je pregovorilo Janeza, da si je izmislil ta predrzni načrt, bi težko uganili. Malo je bilo muhavosti, malo pa morda želje, da bi naposled doživel kaj novega in se vsaj za nekaj trenutkov iztrgal iz osamelosti.

Seveda so pred Janezovim odhodom še dosti govorili na Bukovnikovem domu. Celo oskrbnik se je udeležil pogovora, na zunaj kot Janezov nasprotnik, v srcu pa kakor

cije v gospodarskem prometu Nemčije z vsem nevtralnimi inženstvom — se splošno smatra, da so izgledi bodočega Dunajskega pomladanskega velesoja zelo ugodni. Velesojem bo pred vsem v znaku eksporta, a poleg tega bo obdržal svojo posebno noto kot velesojem dobrega okusa. Posebnim potrebam evropskega jugovzhoda bo zadovoljil z velikim sejmom poljedelskih strojev in s ponudbo tistega blaga, ki je tem državam, ki na veliko grade svoje poljedelstvo in industrijo, najbolj potrebno. Napor velesojnega ravnanstva, da bi razširilo blagovno sliko z velikim sejmom avtomobilov in motornih koles, imajo vse izgleda na uspeh. Razen tega se bodo s posebno ureditvijo velesoja odprla nemškemu ustvarjanju nova pota v inženstvom pred vsem na področju mode in umetnega obrta na Dunaju. Običajne olajšave za obiskovalce velesoja iz tu in inženstva so že zagotovljene.

* **Volčki na Vipavskem.** Zaradi velikega mraza in snega so se pojavili v Vipavski dolini krda volkov, kar je za te kraje redkost. Gnani od gladi se volkovi niso bali niti najbolj obljubljenih bivaljš ter so se celo približali vasem. Pred dnevi so pridrl trije volkovi celo v trg Vipavo. Domnevajo, da so prišli z Nanosa.

* **Zrtve stare granate.** Pri Sv. Mihaelu pri Opatjem selu se je te dni zgodila velika nesreča. Skupina vojakov topničarjev je pobirala strelivo, katero je ostalo še iz zve svetovne vojne. Ko so nalagali na dvorišču Andreja Vižintina na voz težko granato, je ta padla na tla in se razpočila. En vojak je bil takoj mrtev, pet oseb, med njimi tudi petnajstletna Emilija Devetakova in dveletni Mirko Černi, pa huje ranjena. Pet drugih oseb je dobilo lažje poškodbe.

* **Oče šestih otrok** je zmrznil. 40letni čevliar Andrej Kmetec iz Stare vasi pri Bizeljškem je služil kruh zase in svojo številno družino s krpanjem obutve in je hodil po Bizeljskem od hiše do hiše. Nedavno je šel v Dramlje k Andreju Kelharju, da bi mu zakrpal čevlje. Ko je v mraku končal delo, mu je postavil gospodar na mizo pol litra jabolčnika, ki ga je v dušku izpil. Ko se je vračal proti domu, se je oglašil še pri dveh hišah, da se je premažen pogrel. Ljudje so mu dali piti žganja in vina in Kmetec se je precej onil. Tako je odšel proti Stari vasi, češ da bo prenočil pri svojem očetu, ker je že čutil, da ne bo mogel prispeti do precej oddaljenega doma. Kakih 50 korakov pred

zmerom na njegovi strani, Henrik se ni mogel prav odločiti, Lenka pa se je močno umirala. Toda naposled je Janez zmagal. Dobil je davčno knjižico in iz skrinje denar, pa še krono povrniti, kakor je Janez velel. Posoditi mu je morala celo staro Bukovnikovo praznično denarnico, ki jo je rajni gospodar nosil s seboj samo pri posebno prazničnih priložnostih.

Tako oborožen je stopil Janez v nedeljski obleki čez cesto, ponosno kakor junak, ki gre v boj, eden proti vsem.

Ljudje z Bukovnikovega doma so skozi okna gledali za njim. Srce je vsem utrinjalo, najbolj pa junakovemu očetu. Oskrbnik je menil, da bi bilo najbolje, če bi si pripravil pošten kol in se postavil za vežna vrata, da bi lahko takoj planil čez cesto, če bi začel Janez klicati na pomoč.

Toda Janez ni kričal. Odprl je vrata v gostilno in onosno stopil v izbo. Njegov nenadni prihod je res dosegel zaželeni učinek. Kmetje so debelo pogledali in tišina je zavladala.

Ta učinek je hotel Janez še povečati. Napravil je obraz, ki bi moral biti dostojanstven, v resnici pa je bil zelo poneščen, stopil je k davkarjevi mizi in malomarno pozdravil:

»Klanjam se!«

Janez je namreč mislil, da je v meščanskem »klanjam se« vsa visokost in imenitnost, ki jo more človek imeti.

»Klanjam se!« je ponovil, ker mu nihče ni odgovoril. »Kar sem sem prinesel plačat davke Bukovnikove hiše. Saj imam pravičo!«

domačo hišo pa je nesrečnež padel in ni imel toliko moči, da bi se dvignil ali dal znake za pomoč. Morda si je hotel tudi malo oddahniti, ker je bil precej vinjen, zatem pa prenočiti pri očetu. Toda Kmetec je zaspal in ko ga je drugo jutro oče našel ležečega v snegu, ga ni mogel več prebuditi. Zrtev zime in alkohola objokuje žena s šestimi nepreskrbljenimi otroki.

* **Smrtna nesreča pri Kringi.** Pred nekaj dnevi so našli na cesti, ki drži iz Kringe v Zminj, nezvestnega 50letnega kmeta Andreja Križanca iz Križancev. Podr ga je bil neznan avtomobil. Po tem dogodku je prišel šofer Ivan Kochmann, ki vozi tovorni avtomobil Italijanske premogovne družbe, ter pobral ponešrečenca, da ga odpelje v bolnišnico v Pulju, vendar pa mu je nesrečni Križanec že med potjo izdihnil. Zminjski karabinierji so uvedli preiskavo, da bi našli krivca za to smrtno nesrečo, pa ga nikakor niso mogli najti. Na koncu so trdo prišli Kochmanna samega, ki je pod težo dokazov priznal, da je povozil Križanca sam s svojim tovornim avtomobilom. Kochmanna so zaprli.

* **Huda nesreča v Celju.** Na dvorišču palače Mestne hranilnice v Celju se je pripetila huda nesreča. Mestna hranilnica je naročila odtalitev zamrznle cevi na dvorišču. To delo sta opravljala s talilnim aparatom 35 letni kleparski pomočnik Ivan Jevšenak iz Celja in 17-letni pomožni delavec Viljem Vrus. V talilnem aparatu je montiran parni kotel s pritiskom do šest atmosfer in z varnostnim ventilom za štiri atmosfere. Ko sta končala delo pri odtočni cevi pri srednjih dvorišnih vratih, sta prenesla aparat k sosedni odtočni cevi. Vse kaže, da se je med tem ventil zamasil in nenadno se je parni kotel s strahovitim pokom razpočil. Eksplozija je aparat čisto raznesla. Kos pločevine je priletel s tako silo v Jevšenaka, da mu je razmesaril in zlomil desno nogo v stegnu. Vrus pa je dobil od pare hude opekline po obrazu in prsih. Zaradi silnega zračnega pritiska je na dvoriščni strani poslonja ponokalo okoli 50 šip. Oba ranjenca so reševalci preneljali v bolnišnico, kjer se zdravniki trudijo, da bi Jevšenaku rešili razmesarjeno nogo. Opekline, ki jih je dobil Vrus, so sicer hude, vendar niso smrtno nevarne.

* **Velik požar sredi Maribora.** Nedavno zjutraj je nastal požar v hiši na Koroški cesti, kjer sta mizarska delavnica in skladišče mizarskega mojstra Povpa. Ogenj se je tako

Nihče mu ni ugovarjal. Sploh mu nihče ni odgovoril.

»Koliko pa je?« je vprašal Janez in počasi izvlekel praznično denarnico starega Bukovnika iz žepa. Sicer je vsoto natanko poznal, toda zaradi svojega vrašnja je imel dovolj časa, da je lahko izživalno držal denarnico v rokah, ko je davkar preračunaval znesek.

»Tako?« je vprašal, ko je zvedel vsoto in začel počasi naštevati denar, pri tem pa je iz denarnice jemal vsak bankovec zase. Nazadnje pa je postal iznenada nemiren, preletel je z očmi naštete bankovce, v zadregi pogledal v denarnico, še enkrat preletel, obraz mu je zardele in v zadregi je vprašal:

»Koliko je?«

Davkar je ponovil.

O, vsi svetniki! Janez je imel krono premalo, ne pa preveč. Iznenada ga je obšlo spoznanje, da mu je Lenka dala tolar namestu novca za pet kron.

»No dovolj!« je šepnil nekdo med prisluškajočimi kmeti in v ozadiju se je nekdo zahetel. Janez je jezen dvignil glavo.

»Kaj? Ni dovolj? Pri kom ni dovolj?« In obrnil se je k davkarju. Drobiža res ni dovolj, je dejal potem in spet spravil naštet znesek. »Ali lahko menjate stotak?«

»O, da,« je dejal župan. »To že. Kje ga pa imate?«

Tega pa Janez ni pričakoval. V strašno zadrego je prišel. Ko na so se začeli zdaj vsi smejeti, se je stresel in zakričal:

»Stotak? Pri nas jih imamo dovolj! Jaz sem med potjo enega izgubil. Kdor ga najde, naj ga kar obdrži. Ali razumete? Kaj

hitro širil, da je obstajala nevarnost za vso hišo, ki je že precej stara. K sreči pa so mariborski gasilci v neposredni bližini; zato so lahko hitro nastopili ter požar omejili.

* **Smrt neznanega berača.** Nedavno je prišel v Delce v gornjegrajskem okraju okrog 65-letni berač majhne postave. Berač, ki je bil videti precej bolan, se je zavlekel v listnjak posestnika Bastla, kjer pa je ponoči umrl. Pri njem so našli samo nekaj drobiža, listin pa nobenih. Ljudje v okolici so pripovedovali, da je berač večkrat pravil, da je doma z Brezij na Gorenjskem.

* **Smrtna nesreča rudarja.** Rudar Zaleznik Alojz iz Podkrajja je te dni kakor navadno delal v velenjskem premogovniku. Nedavno pa se je utrgal s stropa težak kos premoga in ga pokopal pod seboj. Najbližji sodelavci so mu priskočili na pomoč. Toda kos premoga, ki je Zaleznika podsul, je bil tako velik, da ga je osem delavcev privzdignilo komaj toliko, da so ponesrečenca potegnili izpod njega. Ponesrečenca so prepeljali v rudniško bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **V duševni razvrstitev je šel v vodo.** V bližini Kresnic je našel posestnik Franc Godec truplo neznanca. Godec je javil najdbo orožnikom. Orožniška patrulja je preiskala pokojnika in našla v denarnici rajnega več pisem z naslovi: »Ribič Ivan, Grače pri Moravčah«. Patrulja je šla v Moravče, kjer so povedali, da pogrešajo Ivana Ribiča že od 16. januarja. Ribič se je obnašal zadnje čase precej čudno. S svojim govorjenjem je kazal Ribič znake, da njegovo duševno stanje ni več v starem redu. Vse kaže, da je Ribič izvršil samomor. Ribič je bil znan kot spreten tesar.

* **Zmrzlega so našli 51-letnega Potrebueja Karla,** po domače Nagličevega očeta z Lesnega brda. Prejšnji večer je bil malo dobre volje, ko se je vračal s kupčijskih poslov domov. Pod klancem na potu na Lesno brdo ga je najbrž dohitela slabost in je mislil počivati, a je zaspal večno spanje.

* **Skozi okno je ustrelil trgovca.** Nedavno zvečer se je znani trgovec v Stahovici pri Kamniku Prodnik Franc po končanem delu vsedel v svoji sobi k pisalni mizi, da bi uredil svoje račune in napisal nekaj pisem. Nenadno pa je počil skozi okno strel in Prodnik se je brez besede zgrudil mrtev na tla. Strel ga je zadell v prsa. Po mnenju domačinov je treba zločinca iskati v bližini.

* **Resnica o Ivanu Poderžaju.** Ameriški in francoski listi so zadnje dni obširno pisali

o našem rojaku Ivanu Poderžaju, ki naj bi bil pred petimi leti v Ameriki obsojen na dosmrtno ječo, ker je ameriško sodišče domnevalo, da je umoril svojo ženo. Te vesti so močno pretitrane. V Ljubljani živi Poderžajev oče, ki je natančno obveščen o usodi svojega sina. Ivan Poderžaj ni bil leta 1935 obsojen v Ameriki na dosmrtno ječo, pač pa samo radi dvoženstva na pet let. Letos 1. februarja je kazen preстал in je bil izpuščen samo na nekakšen dopust iz kaznilnice. Ni torej resnična vest, da je bil izpuščen.

* **Odkritja kovačnica za ponarejanje denarja.** Pragerski orožniki so nedavno odkrili moderno opremljeno kovačnico za ponarejanje desetdinarskih novcev. Na sled ponarejalcev so prišli na ta način, da so dobili obvestilo od mariborske policije, da so v Mariboru prijeli nekega razpečevalca ponarejenih desetakov, ki je priznal, da je dobival ponarejen denar s Pragerskega. Na podlagi tega obvestila so orožniki šli na preiskavo, na podlagi katere so aretirali kovača Maksa Dro, ki je bil že zaprt zaradi ponarejanja, njegovega brata ključavničarja Otona Dro, posestnika Ježiča iz Poličan in nekega Sušniloviča iz Studencev pri Mariboru.

* **Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica št. 14), ki vam nove ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev!

* **Iz maščevanja je zažgal gospodarsko poslopje.** V Kosazah pri Petrovčah je nedavno ponoči zgorelo gospodarsko poslopje celjskega trgovca in gostilničarja Josipa Plavca. Orožniki so aretirali 60-letnega Plavčevega hlapca Ledra Roka, ki je zažgal iz maščevanja, ker mu je bila odpovedana služba. Dola pa se neumnega, ker misli, da mu bo to koristilo.

* **Ponarejeni kovanci in bankovci.** Podjetjem, denarnim zavodom in bankam so oblastva z okrožnico sporočila, da so bile v tužini ponarejene velike količine jugoslovenskega denarja, in sicer kovanci po 50 din in bankovci po 100 in 500 din. Ponarejeni denar prinašajo v Jugoslavijo številni potniki ter

ga skušajo spraviti v promet s pomočjo tujih bank v Jugoslaviji. Računa se, da je bilo doslej v Jugoslavijo prineseno za okoli 20.000.000 din ponarejenega denarja. Oblastva prosijo vse, naj prijavijo razpečevalce ponarejenega denarja.

* **Iz zasede ustreljen.** 30letni Alojz Zorič iz Ivandola pri Leskovcu se je ponoči vračal po banovinski cesti iz Ordrega proti domu. Pri gostilni Alojza Gorenca v Ordrem je nenkrat nekdo ustrelil Kroglja je zadela Zoriča v čelo, da je na mestu izdihnil. Umor je bil prijavljen orožnikom in je bila uvedena stroga preiskava. Ljudje sumijo, da je Alojz Zorič padel kot žrtev maščevanja. Čez dan je bil v fantovski družbi, pa je morda koga v pijanosti razžalil in že je sledilo maščevanje.

Ženski vestnik

Kako se znebiš ozeblin

Ozeblin zdravimo na različne načine, a so pač bolj ali manj uspešni. Zato je pač najbolje, če se zavarujemo že vnaprej proti nastanku te neprijetnosti. To pa dosežemo samo tako, če se pobrigamo za zadostno telesno toploto in zadosten dotok krvi v ude, ki jih ozeblin posebno radi napadajo. Zlasti če imamo občutljivo kožo, je dobro, da si pred odhodom na prosto natremo obraz, ušesa, nos in roke s slano vodo. Kožo je treba potem, preden odidemo, seveda dobro osušiti.

Če pa že imate ozeblino, ti pomorejo naslednje kopeli:

V poldrugem litru vode kuhaš 40 gramov hrastove skorje tako dolgo, da tretjina vode izpuhti. Nato dodaš pet dekagramov galuna. Ta zavretek dodajamo mlačnim kopelimi, ki si v njih ozeble ude okopliemo dvakrat na dan. Že tretji dan bomo občutili znatno izboljšanje.

Dobra je tudi kopel, ki si jo pripravimo iz same hrastove skorje 100 do 200 gramov skorje stresemo v liter hladne vode in jo pustimo vreti kakšnih 20 minut. Nato dolijemo še dva litra tople vode in v tej kopeli okopavamo ozeble dele kakšne četrt ure. Kopel mora imeti toplino 45 do 50 stopin Celzija. Po kopeli si natremo ozeblin z limonovim sokom.

Lahko si pripravimo tudi primerno mazilo. Vzemimo šest žlic kafrovega širita pol-

obdrži naj ga! Jaz grem pa po novega!

Potrudil se je, da je kolikor mogoče dostojanstveno smet odšel, toda vzlic temu so se kmetie za njim režali. Ves besen je stopal Janez čez cesto, in se pri tem nekoliko ozrl, kakor bi bil kaj iskal. Za vrati je naltel na svojega očeta, ki je res držal v roki debel kol.

»Ali so ti kaj storili?« je šepnil oskrbnik.

»Pusti me.« je zarenčal Janez in odskočil v izbo. Tam so ga sprejeli pričakujoči obrazi.

»Lepo smo se osmešili!« je vzkliknil Janez, ko je poslanec in omahnil na stol. »Do ko sti smo se osmešili. Krono premalo sem imel. Lenka mi je dala tolar namestu petih kron.«

Oskrbnik je s kolom udaril po mizi, da je zabobnelo. Henrik je nekaj zagodel o neumnosti. Lenka pa se je smejala.

Tedaj je Janez planil kvišku.

»Lenka!« je zasopel. »Ali si mi nalašč naredila?«

Dekle ga je hudobno pogledalo.

»Ali morda misliš, da ne znam šteti? Ali misliš, da ne poznam denarja?«

»Lenka, to je nesramno! To je — to je — grdo — Ne tega pa ne pustim. Stran pojdem! Boste že videli!«

»Boste že videli.« je pomagal oče in oddirjal za sinom iz izbe.

Na tleh je ležala praznična denarnica starega Bukovnika.

Brat in sestra sta ostala sama. Tudi Henrik je bil jezen.

»Zakaj si to storila, Lenka? Zakaj si osmešila ntega in nas?«

Dekle ga je ježno pogledalo.

»Nihče od naših ljudi ne sme hoditi tja. Če nihče ne razume tega, razumem jaz. Takšen osel! Prav se mu je zgodilo!«

Z nogo je odrinila denarnico in šla iz izbe.

Mladi Bukovnik je gledal za njo. Prvič se je zdaj zavedel, kako malo ima prav za prav na domu besede. Sai ni on gospodar. Nihče se ne briga za njegovo mnenje, kvačjemu Matija. Vsi so gospodje in gospodarji: Janez, oskrbnik, najbolj pa Lenka. On je zmerom molčal, ker je mislil, da se drugi na gospodarstvo bolje razumejo in da jim mora biti hvaležen.

Zdaj pa se je v njegovi mehki duši zbudil odpor. Pobral je denarnico svojega očeta in spravil denar v svojo mošnjo.

Zdaj pojde sam plačat davke! Da!

Bernikova Lizika je stopila v izbo.

»Henrik, nekdo mora iti plačat davke. Čas je, ker bodo kmalu končali. Jaz pojdem. Me ne bodo pustili v miru.«

»Ne, Lizika, ti ne pojdeš. Ti najmanj! Toda pametno dekle si!«

Dal ji je roko. Lizika je zardela, kajti Henrik je le redkokdaj govoril z njo.

»Kdo pa naj gre? Janez ne mara. Prigovarjala sem mu že, pa noče, in tudi oskrbnik je strašno jezen.«

»Sam pojdem!«

V trenutku se je Lenka vrnila v sobo.

»Jaz sam pojdem plačat davke,« je ponovil Henrik.

Tedaj je dekle pobledelo.

»Ti ne pojdeš!« je rekla odločno in ježno.

»Da, jaz pojdem! Jaz pojdem, takoj!«

»Ne pojdeš, pravim!«

Pogledal jo je.

»Lenka, gospodar sem jaz, zapomni si to!« Stnila je k njemu in mu pogledala v oči.

»Henrik, če poideš ti plačat davke, pojdem jaz z doma!«

»Pa poidi!« je mirno odvrnil.

In šel je iz sobe, trdnih korakov.

Vendar na mu je zadržala roka, ko jo je položil na ključko Berceve hiše. Že od svojih otroških let ni bil tu, čeprav sta bili hiši komaj petdeset korakov vsaksebi.

Vrata so se odprla.

Nekaj trenutkov Henrik ni videl ničesar drugega kakor dim.

»Dober večer!«

Nihče ni odgovoril. Vsi so presenečeno pogledali mladega Bukovnika, in Berce, ki je bil že smet pijan, se je opotekel proti okraju, točilne mize in se zastrmel v došleca, ki je obstal pri vratih.

Tedaj je nekdo rekel:

»Stotak prihaja!«

Padar je bil. Toda smejal se je samo mladi Hračar. Vsi drugi so molčali.

Henrik je šel skozi izbo k davkarjevi mizi.

»Davek sem prinesel,« je tiho rekel in naštel znesek na mizo.

Pisar mu je dal potrdilo.

»Šest grošev in psa!« je zapel v kotu bebec. Smet sta se dva zasmejala. Toda Henrik se za to ni zmenil.

»Zbogom!« je rekel, vzela knjižico in se obrnil k izhodu.

Tedaj mu je stopil nekdo nasproti. Bil je stari, sivolasi Koritnik. Pomolil mu je roko:

(DALJE)

drugo žlico salmijaka, eno žlico matrne dušice (timijana) in eno žlico rožmarinovega olja. Dobro zmešajmo in namažimo ozeblino.

Odlična mazila zoper ozeblino so tudi brinovno olje, terpentinov olje s smrekovo smolo, tekoči sok divjega kostanja, ki ga dobimo v lekarni in ki ga uporabljamo petodstotno kot raztopino.

Nadalje lahko dajemo na ozeblino škrobovo lepilo, ki si ga pripravimo takole: v čaši hladne vode raztopimo pet dekagramov škroba. V drugi posodi zavremo istotoliko vode in ji počasi primešamo raztopljeni škrob. Lepilo, ki nastane na ta način, namažemo na krpico in to položimo na ozeblino.

Med dobra ljudska zdravila zoper ozeblino spada tudi čebula. To razrežemo v skledo na drobne koščke, jo potresemo s soljo in pustimo preko noči. Zjutraj čebulo iztisnemo in s sokom, ki ga dobimo, namažemo ozeblino enkrat ali dvakrat na dan zjutraj in zvečer. Pravijo, da izginejo ozeblino potem že v dveh dneh.

Med uspešne pripomočke sejejo tudi kumarice. Kumarični sok je znan, da nam ohrani kožo gladko. Zoper ozeblino pripravimo kumarice že jeseni. Mesnate in olupljene dele kumaric posušimo na vrhvi in jih posušene hranimo v platneni vrečki, na suhem mestu. Če smo dobili ozeblino, namočimo malo osušenih kumaric v vodi in jih privlačimo na ozeblo mesto. Ozeblina izgine že prek noči.

Za kuhinjo

Okusni kolački s sirom. Tri decilitre mleka, 16 dekagramov sirovega masla, 16 dekagramov moke, štiri jajca in nekaj soli zmešaj v testo. Nato testu primešaj 10 dekagramov sesekljanega bohinskega sira. Nato napravi z žlico majhne žličnice in jih daj na pekačo, ki mora biti dobro namazana z mastjo. Peči na neprevročem ognju.

Praktični nasveti

Težko omaro laže premakneš, če ji pod noge podložiš mokre krpe.

Če dobiš zanohtnico, ne smeš k peči ali štedilniku. Proti zanohtnici pomaga le ribanje s snegom. Enako pomaga, če držiš roko v mrzli vodi.

Po vsej Sloveniji gre glas: le »Domovina« je za nas!

Popotnikova torba

Razbojniški napad na hišo

Raka, februarja

V občini Raki so tatvine na dnevnem redu, kar priča, da je na delu domača tolpa zlikovcev. Te dni pa so zlikovci izvršili razbojniški vlom. V Dobrovi pri Raki živi posestnik Radežič, ki je nedavno prodal hramste in prejel v nedeljo na račun 7000 dinarjev. Denar poslan od kupca, je poštni sel rustil pri trgovcu g. Cerovšku v Smledniku. Ko je trgovec potem izročal vsoto Radežiču, je bilo v trgovini nekaj ljudi, ki so to videli. Med njimi je gotovo bilo nekaj zlikovcev, kajti v ponedeljek ponoči je zbudil gospodinjio pri Radežičevih klic: naj odpre, češ da so gozdni delavci, ki vedo, da je gospodar prodal les in dobil denar. Ker gospodinja vsa v strahu ni hotela odpreti, je eden izmed razbojnikov trikrat ustrelil skozi okno. K sreči je gospodinja odskočila od okna, sicer bi jo bil strel zadal. Skozi zdrobljeno steno je ropar odorl okno in v sobo sta skočila dva zkrinkama moška. Eden je pritisnil puško gospodinjii, ki je ležal v postelji, na glavo in zavpil: »Življenje ali denar!« Drugi pa je razmetaval po sobi.

Gospodinja je zbežala pod streho, hčerki na se je posrečilo pri vratih pobegniti iz hiše. Bosa in brez obleke je v snegu tekla do pet minut oddaljenega sosedu Biziaku. Ko so pritekli sosede, so roparji zbežali proti Smledniku.

Drugemu posestniku je bil pred mesecem ukraden prašič. Tatovi so ga na mestu zaklali in odnesli. Krvava sled je držala proti Gmajni.

Tretjemu posestniku, ki je bil pred kratkim poklican na orožne vaje in so ostale doma same ženske, so tatovi tudi hoteli odpeljati svinjo. Ustrelili so jo v glavo, a strel je zbudil domače, ki so tatove naglani. Sveda so morali žival takoj zaklati. Posestniku Pircu pa so tatovi odnesli konjsko opremo. Vsi ti vlomi in tatvine so se zgodili v teku enega meseca, a za zlikovce ni sledu. Upamo, da se bo orožnikom posrečilo, odkriti tatinsko in razbojniško družino.

Iz Prekmurja

Na poti proti domu je zmrznil

Cankova, februarja

Nedavno zjutraj so našli na banovinski cesti pred vasjo Skakovci zmrzlega človeka. Poklicali so iz Cankove orožniškega komandirja g. Ivana Kolariča, ki je ugotovil, da na mrtvecu ni bilo nobenih znakov nasilja in da je nesrečnež zaradi silnega mraza ponoči zmrznil, čeprav je bil dobro oblečen. Mraz je namreč tisto noč dosegel 26 stopinj Celzija. Pri mrtvecu so našli listine, iz katerih je razvidno, da je nesrečnež 36-letni Anton Bokan, edini sin posestnika iz Skakovcev. Anton je že od leta 1937 bival s svojo ženo v Franciji in se je usodno noč vračal iz tujine domov.

Ugotovljeno je bilo, da je pokojni Bokan v Murski Soboti oddal na postaji v shrambo dva kovčega in se peš napotil proti domu, ker avtobus zaradi prehudega mraza ni vozil. Ob hudem mrazu je nočni popotnik očitno omagal, saj je bil že štiri dni na poti iz Francije in je bil gotovo po dolgi vožnji in ob pomanjkljivi hrani izčrpan.

Na snegu se je razločno poznalo, da je hodil sem in tja po cesti in padal od utrujenosti. Na koncu so se poznali sledovi, da je nekaj metrov celo drsal po kolenih, dokler se menda ni onezavestil, kar je postalo usodno zanj.

Pokojni Anton Bokan je bil edini sin, pa se z očetom ni razumel. Zakaž je zdaj prišel domov, je še nepoizvedeno, ker o svojem prihodu ni nikomur pisal. Denarja je imel s seboj le 22 din.

Nesrečna igra s smodnikom. Otroci na deželi se kaj radi igrajo s smodnikom. Tudi 16-letni posestnikov sin Ludvik Lanjšček v Berkoveh v Prekmurju je iztaknil neke male količine smodnika. Hotel je preizkusiti njegovo moč in slišati pok, pa ga je natrese v ključevo luknjo, ki jo je potem zamažil s primernim žebliem. Ko je močno udaril po žebliu, se je ključ razletel. Nerodni strelec je slišal pok, začutil pa je tudi bolečino na levi roki. Ko je roko natančneje pogledal, je

ga bodo k temu prisilili. Za tovor velike vrednosti gre.

Stone je zamišljeno prikimal. »Če bi le bil zdaj za enkrat na varnem. Morda kdaj pozneje pride na dan, ko moram Zmerom morate ubati. Kam pa pojdeš zdaj?«

»Najel si bom sobo v Andersonovem panzlonu,« je dejal Moravec. »Saj veš za naslov. Zapomni pa si, da se odslej imenujem Winfield Clyde.«

Deset minut pozneje sta zapustila hotel. Pet dni je minilo. Listi so še zmerom objavljali tiralico za Richardom Moravcem, toda zdaj v znatno manjši obliki kakor spčetka.

Oblastva so razpisala veliko nagrado in vsaka ladja, ki je zapustila katerokoli ameriško pristanišče, je bila deležna natančne preiskave. Morilca morajo prijeti.

Jetniški paznik Dawis je sicer še živel, toda njegovo stanje je bilo resno. Stone je podzvestno čutil, kjer koli je bil, da ga skrivaj opazujejo prežeče policijske oči.

Čeprav je vedel, da so ga opazovali, ni poskušal niti enkrat, ostre se nadležnih opazovalcev. Saj ni skušal priti v stik z Moravcem. Obiskal bo Moravca, kadar ga bo ta spet potreboval. Bilo je prenevarno, biti v stalnih stikih z nesrečnim prijateljem.

Nekega popoldneva pa se je v Stonejevi pisarni nenadno oglasila Doroteja Staplesova. Prav tako vesel kakor presenečen jo je sprejel.

»Samo kratko časa vas bom motila, gospod Stone,« se je opravičila. »Ne vem sicer, kaj boste mislili o meni, ker niti sama ne vem, kaj naj mislim o sami sebi, vendar pa me

Prosto po Scottu:

CRNI BRATJE

KRIMINALNI ROMAN

»To je jasno,« je soglašal Moravec. »Goto vo mi boste oprostili mojo neljubeznivost, gospodična Staplesova.«

»Nedvomno. Človeku ki je v tako strašnem položaju, bi oprostila še hujše reči,« je rekla prijazno. »Vzemite tole mojo vizitko z mojo telefonsko številko, gospod — Moravec. Če boste kdaj menili, da vam lahko moj oče ali jaz pomagava, me kar pokličite po telefonu.«

Moravec je zaprl avtomobilska vrata in vozilo je odhitelo.

Pet minut pozneje sta bila prijatelja snet v hotelski sobi. Moravec je previdno zaklenil sobna vrata.

»Richard,« je zdajci menil Stone. »Če bi bil jaz na tvojem mestu, bi zaupal dekletu.«

Moravec je zamišljeno zmajal z glavo.

»Res bi ti zaupal,« je nadaljeval Stone. »Če bi ti bil le hotel dovoliti, bi ti bila postala dobra prijateljica.«

Moravec je imel bolesten izraz okoli ust. »A kakšen prijatelj bi bil jaz zanjo. Nikakor si ne smem navezati to dekle nase. Saj veš, Walter, da imam na tem svetu še samo eno željo, samo en smoter... Kakšen je moj smoter, si ne moreš predstavljati. In pri tem bi bilo zame boljše, če bi odklonil tudi tvojo pomoč.«

»Za božje ime, Richard, kaj pa hočeš storiti?«

»Predvsem moram zapustiti ta hotel,« je odgovoril smeje se Moravec. »Ti, Walter, pa mi moraš dati častno besedo, da ne boš izdal Staplesovi mojega bivališča.«

»Seveda ne, če tako želiš.«

»Ali ji tudi ne boš pripovedoval ničesar, kar je v zvezi z mojo preteklostjo?«

»Ti grešiš proti samemu sebi, Richard.«

»Toda ne proti njej, Walter,« je kratko rekel Moravec. »Staplesova je v takih letih, ko se v človeku vsak vtisk globoko zakorenini. Prosim te, ne napravi me v njenih očeh za po nedolžnem preganjanega. Ne sme me imeti za mučenika. Kdo ve, kaj bi potem vse storila! Samo nesrečo bi si s tem nakopala. Ne povej ji, kako je z menoj. Ali čuješ, Walter? To je moja največja prošnja.«

Moravec je vstal.

»Moje prve načrte poznaš,« je nadaljeval. »Poskrbel bom, da bo Walker dobil tovor z ladje, o kateri ne ve, kje je. Za uslugo pa me bo morala njegova družba spraviti v tujino. On in njegovi ljudje so mogočni in bodo lahko to storili. Tudi radi bodo to storili za tovor, ki je vreden celo premoženje.«

»Toda kako boš dobil zvezo z Walkerjem?«

»Na stari način. Mislim, da je ta način še v veljavi, kakor je bil prejšnje čase.«

»Ali ne misliš, da se te Walker boji in da zaradi tega ne bo sprejel tvojega predloga?«

»On se morda boji, toda njegovi pajdaši

videl, da ima samo še štiri prste, petega pa mu je odtrgalo.

Smrt zaradi opeklin. Julija Luteršmitova, hčerka delavca v Murski Soboti, je rado vedno stikala okrog mize, kamor so položili vrelo juho. Prevrnila je lonec, da jo je jed poparila po glavi in po hrbtu. V velikih bolečinah je dekletce kmalu po prevozu v bol-

nišnico umrlo.

Obsojen, ker ni hotel prodajati petrolej. Trgovca Samuel Kohn v Murski Soboti je bil obsojen na en mesec zapora in 6000 din globe, ker ni hotel prodajati petrolej, čeprav ga je imel na zalogi. Proti visoki kazni se je trgovec pritožil.

Sodček žganja

Gospod Chicot, gostilničar iz Epreville, je obstal s svojim pletenim vozom pred hišo starke Magloire. Bil je močan — osem in štirideset let je štel — rdeč, debelega trebuha in pravilno so, da je hudoben. Privezal je konja ob stebel pri dvorišnih vratih in šel v hišo. Imel je več njiv, ki so bile okoli Magloirinega posestva in je že dalje časa pohlepno gledal na njeno hišo. Že dvajsetkrat jo je hotel kupiti, toda stara Magloire je vse njegove ponudbe trdovratno odklanjala.

»Tu sem se rodila in tu bi rada tudi umrla.« je zmerom pravila.

Danes jo je dobil pred vrati, kjer je lupila krompir. Dva in sedemdeset let je že imela na grbi, posušila se je in se zvila v dve gubi, toda pri delu je bila neutrudna kakor kakšno mlado dekle. Chicot ji je prijazno položil roko na ramo in sedel zraven nje na klopi.

»No, mati, kako je z zdravjem? Vse v redu?«

»Žvi se, živi, gospod Prosper. Pa vi?«

»Malo me trga, drugače se pa ne morem pritoževati.«

»Lepo.«

Potem ni rekla niti besede več. Chicot jo je opazoval, kako dela. Njeni prsti, ki so bili trdi kakor rakove škarje, so kakor klešče jemali krompir iz košare. Z veliko naglico je z nožem rezala dolge olubke in ko je bil krompir oluščien, ga je vrgla v posodo, polno vode. Tri kokoši so prihajale od časa do časa, pobirale olubke no tleh in potem hitro odbežale. Chicotov obraz je postal zamišljen, zdelo se je, da ima možak nekaj na jeziku, pa se ne upa priti z besedo na dan. Naposled je rekel:

»Povejte, mati Magloire...«

»Kaj bi radi?«

»Ali še zmerom načete prodati svojega posestva?«

»Ne, saj sem že večkrat rekla, da iz te

moke ne bo kruha. Nikari ne začenjajte zmerom iznova!«

»Spomnil sem se nečesa, kar bi bilo za oba dobro...«

»In sicer?«

»Poslušajte me! Prodali mi boste posestvo, pa bo posestvo vzlíc temu ostalo vaše...«

Starka je nehala lupiti krompir in uprla svoj živahni pogled v gostilničarja. On pa je nadaljeval:

»No, ločeneje vam bom povedal. Vsak mesec vam bom prinesel sto petdeset frankov. Ali me dobro razumete? Vsak mesec boste dobili od mene petdeset tolarjev! Drugače se ne bo nič izpremenilo, prav nič. Tu boste stanovali in za nič se vam ne bo treba brigati, prav za nič. Nič drugega vam ne bo treba napraviti, kakor vsak mesec vzeti moj denar. Dobro me poslušajte!«

Veselo in dobre volje jo je pogledal. Starka ga je nezaupno opazovala in iskala past, ki se je po njenem mnenju skrivala v njegovih besedah. Potem je vprašala:

»To bi bilo zame že dobro. Toda kaj bi vi od tega imeli?«

»Za to vam ni treba skrbeti. Ostali boste tu, dokler vam bo bog življenje dal. Na svojem boste sedeli. Samo pri notarju mi boste dali črno na belem, da bo po vaši smrti posestvo moje. Otrok nimate, a za drugimi sorodniki vam ne hrepeni srce. Premislite moj predlog. Do smrti vam bo ostalo posestvo, vsak mesec pa boste dobili petdeset tolarjev. To bo vaš čisti dobiček.«

Starka se je čudila, vsa zmedena je bila, odločiti se pa ni mogla.

»Ne rečem, da ne bi hotela. Samo premisliti moram vse to. Danes teden se vrnite. Takrat vam bom odgovorila.«

Oče Chicot je šel vesel kakor kralj, ki si je osvojil novo kraljestvo.

Stara Magloire se je zamislila. Prvo noč ni mogla spati in še štiri dni nato je imela

»O, zdaj začenjaj razumeti. Zdaj tudi vem, da me moje čustvo ne vara. Ali mi lahko poveste, kje je zdaj gospod Moravec in kakšno ime si je bil nadel? Ta prošnja se vam gotovo zdi čudna, vem...«

Stone je zmajal z glavo. »Tudi to vam ne smem izdati.« Za trenutek je okleval. »Vendar pa mislim, gospodična Staplesova, da lahko kljub Moravčevi prevodi izveste resnico. Dovolite, da vam stavim predlog. Sam vam ne smem nič povedati, a poznam nekoga, ki bi vam po okolnostih povedal kaj več o njem.«

Doroteja Staplesova je razburjena vstala. »Prosim vas, če bi mi mogli dati naslov te osebe...«

Stone je vzel košček papirja in napisal nanj naslov.

»Pošiljam vas zdaj v newyorški oddelek tajne službe Zedinjenih držav,« je pojasnil. »Vprašajte tam po inspektorju Malcomeu Steeleu, ki vodi ta oddelek. Vztrajam pa na tem, da o tej zadevi govorite le z Malcomeom Steeleom in z nikomer drugim.«

»Inspektor Malcome Steele,« je ponovila in si zapisala ime.

»Da, zelo dobro sem znan z njim. Predvčerajšnjim je bil celo pri meni, da bi kaj izvedel o Moravcu. Kakor kaže, se tajna služba enako zanima zanj kakor policija.«

Doroteja Staplesova je bila presenečena. »Ne bila bi si mislila, da se tajna služba ukvarja tudi s takimi rečmi.«

»Navadno gotovo ne. Toda v ta primer je zapleten še nekdo drugi, kar napravi za-

vročico. Čutila je, da je nekaj nenavadnega v gostilničarjevem predlogu in misel na petdeset svetlih, zvenketajočih tolarjev, ki ji bodo vsak mesec padli v naročje, ne da bi ji bilo treba iztegniti roko, jo je zelo izkušala.

Šla je k nekemu notarju in mu vse razložila. Svetoval ji je, naj sprejme Chicotovo ponudbo, le da naj zahteva sedemdeset tolarjev na mesec namesto petdesetih, ker je njeno premoženje vredno najmanj šestdeset tisoč frankov.

»Če boste živeli še petnajst let,« je dejal notar, »vam bo on plačal vsega samo pet in štirideset tisočakov.«

Starka je kar vzdrtela ob misli, da bo dobivala po sedemdeset tolarjev na mesec. Vendar pa je bila še zmerom nezaupljiva, bala se je tisočerihih skritih zank, nepredvidenih pasti, in neprestano ga je izpraševala, dokler se ni znočilo. Naposled se je odločila, dala sestaviti prodajno pogodbo in vzemirjena, kakor bi bila popila štiri steklenice vina, je šla domov.

Ko je prišel Chicot po odgovor, se je dala dolgo prositi, sama pri sebi pa se je bala, da on morda ne bo maral plačati sedemdesetih tolarjev na mesec. Naposled, ko je ni nehal nagovarjati, mu je povedala, kaj zahteva.

Razočaran je vstal in rekel, da toliko ne more dati.

Da bi ga pregovorila, je začela govoriti o tem, kako malo časa bo naibž še živela.

»Kvečjemu pet ali šest let,« je rekla. »Zdaj sem v trinajdesedemdesetem in nisem prav trdna v nogah. Že dostikrat se mi je zdelo, da se mi bliža konec. Tako mi je, kakor bi bila znotraj vsa prazna. Komaj sem se privlekla do postelje.«

Chicot pa se ni dal tako hitro prepričati.

»Mati,« je rekel, »saj trdni ste kakor zvonik. Najmanj sto let boste dočakali. Še vi pojdete za mojim pogrebom.«

Ves dan sta se tako dala.

Starka ni popustila, gostilničar pa je nazadnje le pristal na sedemdeset tolarjev.

Naslednji dan sta podpisala pogodbo. Starka je ponila deset kozarcev jabolčnika.

Tri leta so minila. Starka se je dobro držala. Prav nič se ni postarala in Chicot je še obunaval. Zdelo se mu je, da plačuje že pol stoletja, da je ogoljufan in uničen. Časih je šel k stari na obisk, kakor je hodil gledat žito na polje, ali bo kmalu zrelo. Zmerom ga fesprijemala z nekakšno zlobo v očeh, kakor bi bila grožnja, da se lahko z njim igra.

vse žene k temu, da bi pomagala gospodu Moravcu. Ali veste, na kak način bi mu bilo mogoče pomagati?«

Stone jo je začudeno pogledal. »Oba, moj prijatelj in jaz veva,« je odgovoril, »koliko hvaležnosti sva vam dolžna. Toda resnično sem prepričan, da se Moravec zdaj najbolje počuti, če je čisto sam. Saj razumete, kako strašno je zdaj njegovo življenje.«

»Prav zaradi tega mu je treba pomagati. Slišala sem, da ste vi edini njegov prijatelj.«

»To... to je res, gospodična Staplesova. Vendar moram priznati... To se pravi, ne morem si predstavljati, kdo vam je povedal za moj naslov, odnosno, kako ste mogli najti mojo pisarno.«

Staplesova ga je nekoliko plašno pogledala. »Upam, da se zaradi mojega prihoda ne hudujete. Vaš naslov najti ni bilo težavno, gospod Stone, zakaj ko sva zadnji sedela skupaj v avtu, sem brala vaš naslov v vašem klobuku. Prišla sem k vam prav za prav... zavoljo gospoda Moravca. Veste, od tistega dneva naprej sem zmerom upala, da bom kaj izvedela o Moravcu. Njegova nesreča me je globoko prevzela. Naj vam kar priznam, gospod Stone, da sem že od prvega trenutka čutila, da gospod Moravec... ni zločinec. Prosim vas, recite mi, da imam prav.«

Stone se je igral s svinčnikom. »Zelo mi je žal, je rekel naposled tiho, »da vam ne smem na to vprašanje odgovoriti.«

»To se pravi, da vam je gospod Moravec prepovedal o tem govoriti.«

»Da.«

come Steele. Vlada Zedinjenih držav se torej iz nekakega vzroka zanima zanj. Malcome Steele vam bo naibž kaj več povedal o Moravcu. Dal vam bom primerno pislo za Malcomea Steelea. Prosim pa vas, uvažujte moje želje in ne govorite o Moravcu tako, da bi vas tudi drugi slišali. To bi mi moglo povzročiti resne nevarnosti. Kaj ne, gospodična Staplesova, vi ne boste Moravca in mene spravljali v še večjo nevarnost.«

»Mislim, da taka obliuba ni potrebna, gospod Stone,« je naglasila. »Zelo sem vam hvaležna. Ali mi daste pislo? Najlepša hvala.«

Ko je šla, je sedel Stone nekaj časa zamišljen za mizo. Naposled je vstal in potkal knjigo naslovov. V njej je našel zapisano: »Henrik Staples, bankir, tvrdka Staples in Bannister.«

Njegovo začudenje je naraščalo. Stara trdna in ugledna tvrdka, Staples je mož, ki ima velikansko premoženje. Njegova hči pa se zanima za preganjanega kaznjence!«

✱

Precej skrito v tretjem nadstropju hiše, zgrajene v obliki nekakega stolpa, so bili prostori newyorškega oddelka tajne službe Zedinjenih držav. Za tujca je bilo skoraj nemogoče najti na steni v veži med številnimi medeninastimi ploščicami tisto, na kateri je bil zapisan naslov tega zavoda. Tujec tudi ne bi smatral za verjetno, da so prostori tako važnega oblastva sredi med pisarnami raznih trgovinskih podjetij.

Toda v trenutku, ko človek stopi v prostore tajne službe, se mu zazdi, da se je svet

Potem je hitro skočil na svoj voz in klet sam pri sebi:

»Ali še ne boš poginila, nesreča stara!«
Ni vedel, kaj dela. Kadar jo je videl, ga je prišlo, da bi jo bil zadavil.

Potem se je spomnil.
Nekega dne jo je obiskal in pomel pri tem roke, kakor takrat, ko jo je prvič nagovarjal, naj mu proda svoje posestvo.

Ko sta že nekaj časa govorila, ji je rekel:
»Povejte mi, mati, zakaj pa nikoli ne jeste pri meni, kadar pridete v Epreville? Vsi že o tem govorijo. Pravijo, da sva se sporekla, in to me boli. Saj veste, da vam pri meni ne bo treba nič plačati, ker mi ni za kosilo ali čim. Kadar boste hoteli, kar pridite. Veselilo me bo...«

Stara Magloire si tega ni dala dvakrat reči. Kose je drugi dan s hlapcem peljala v trg, je spravila konja v Chicotov hlev in prišla na obljubljeno kosilo.

Gostilničar se je obiska zelo razveselil. Stregel jo je kakor pravo gospo in ji prinesel na mizo vsega, kar je njegova shramba premogla. Ona pa je le malo jedla, ker se je že od mladih dni navadila na preprostost in je živela samo od juhe in koščka kruha s presnim maslom.

Chicot ji je razočaran ponujal vse dobrote. Ni marala skoro ničesar, še kave ne. Potem jo je vprašal:

»Toda kozarček bi ga pa lahko popili.«
»To pa že,« je pomislila. »Tega se ne bom preveč branila.«

Na ves glas je zaklical:
»Roza, prinesi najboljšega, tistega s tremi zvezdami!«

Dekla je prišla z veliko pisano steklenico. Napolnila sta dva kozarca.

»Pokusite, mati! To je res nekaj dobrega!...«

In ženica je začela prav počasi piti, samo da bi njen užitek čim dalje trajal. Ko je kapljico za kapljico vse popila, je rekla:

»To je pa res dobro!«

»Ni še prav končala, ko ji je Chicot še drugič nalil. Hotela se mu je zahvaliti, pa je bilo že prepozno in še ta kozarček je izpila.

Nagovarjal jo je, naj izprazni še tretjega, pa ni marala več.

Ni popustil.

»Saj je nedolžno kakor mleko. Jaz popijem deset, dvanaest kozarcev na dan, pa ga še ne čutim! Po grlu gre kakor sladka voda. Kakor bi se na jeziku raztopil, ne v želodcu,

spremenil iz glasnega, kričavega trgovskega sveta prideš nenadno v okolje, kjer vse diha mirno, skrajno napeto zbranost.

Nekega dopoldneva je stala Doroteja Staplesova pred neštevilom tablic z napisi, ki so jo vodili v različne pisarne. Naposled je našla, kar je iskala. Brala je:

»Tajna služba Zedinjenih držav. Glavna pisarna newyorškega oddelka v sobi 302. Pojasnila v sobi 304. Inspektoriji v sobi 306. Malcome Steele v sobi 308.«

Ko je po dolgem tavanju po stopnicah in hodnikih naposled prispela pred iskano sobo, je videla na vratih napis: »Vhod skozi sobo 306.«

Pisarna inspektorjev je bila razsežna in mirna. Za pisalnimi mizami, ki so stale daleč druga od druge, so sedeli trije možje. Noben izmed njih še ni bil zelo star. Stenografki ni bilo videti nikjer, a tudi ropotanja pisalnih strojev ni bilo slišati od nikoder. Eden izmed gospodov je vstal in se približal Doroteji Staplesovi.

»Prosim, milostljiva gospodična?«

»Pismo imam za inspektorja gospoda Malcomea Steelea.«

Mož se je priklonil. »Ali hočete osebno govoriti z njim?«

»Prosim, ako je mogoče.«

Mož je okleval. »Jaz sem inspektor Clapp, če vam morem ustreči...«

»Zelo važna zadeva je,« je pojasnila, »zato moram nepogojno govoriti z gospodom Steeleom. Moje ime je Doroteja Staplesova. Moj oče je Henrik Staples od tvrde Staples in Bannister.«

ne v glavi ne obleži nič. Za zdravje ni bolj šega.«

Ker ji je bila pijača všeč, je še malo srebnila, a samo pol kozarca.

Potem ji je Chicot velikodušno rekel:

»Če hočete, vam podarim sodček takšne pijače. Da boste videli, da sva res dobra prijatelja!«

Starka ni rekla ne in odpeljala se je nekoliko omamljena domov.

Drugi dan je prišel gostilničar na dvorišče stare Magloire in vzel z voza majhen sodček. Takoj je morala pijačo pokusiti in se prepričati, da je isto žganje, kakršno je prejšnji dan pila v gostilni. Ob slovesu ji je Chicot dejal:

»Ko bo sodček prazen, pridite, da vam ga spet napolnim. Le nič se ne sramujte! Ni mi za sodček žganja. Čim prej bo prazen, tem bolj bom vesel.«

Čez štiri dni je spet prišel. Starka je sedela pred vrati in rezala kruh za juho.

Stopil je čisto k njej in ji govoril v obraz, samo da bi čutil njeno sapo. Zaduhal je vonj po žganju in se razveselil.

Avstralska nesreča v obliki zajcev, psov in lisic

Avstralija ima izredno mnogo zajcev, čeprav pred 30 leti ni tam živel še noben dolgoušec. Zajce so v Avstralijo prinesli iz Evrope in jih pustili, da so se svobodno množili. Ker pa tu ni bilo takih živali, ki bi zajčje vrste redčile in je podnebje ugodno za njihov obstanek, so se te skrajno plahe in hitre živali tako namnožile, da so kmalu začele delati velikansko škodo kmetijstvu. Da bi se uničevanje poljskih pridelkov ustavilo, so farmarji napovedali zajcem vojno in so samo v enem letu polovili nad 30 milijonov zajcev.

Da bi se pa sploh preprečilo nadaljnje razmnoževanje zajcev, so v Avstraliji začeli gojiti v velikem številu pse, ki naj bi zajce polovili. Najzvestejši prijatelji človeka so v začetku res opravljali svojo dolžnost in polovili velikansko število dolgoušcev. Toda že po kratkem času so tudi psi podivjali in postali še nevarnejši od zajcev, ker so začeli napadati tudi ljudi. Zaradi tega so oblastva nedavno zapovedala, da je treba poleg zaj-

»Ali bi lahko dobil kozarček?« je vprašal in malo počakal. In dvakrat, trikrat sta trčila.

Kmalu se je po okolici raznesla vest, da stara Magloire na skrivaj pije. Nekoč so jo videli v njeni kuhinji, potem na dvorišču, nato pa celo na poti blizu hiše, kako je ležala do nezvesti pijana na tleh, da so jo morali odnesti domov.

Chicot je ni več obiskoval, a če je kdo govoril o njej, je z žalostnim obrazom zamrmral:

»Ali ni čudno, da se človek na stare dni navadi takšnega greha? Toda če je že tako star, ni mogoče več pomagati. To se bo še slabo končalo.«

In res se je slabo končalo. Še tisto zimo, za božič, je umrla, ko se je opila in obležala v snegu.

Oče Chicot je dobil njeno posestvo in dejal:

»Neumnica! Če se ne bi bila s pijačo zastrupila, bi bila lahko še deset let žive!«

Guy de Maupassant.

cev loviti tudi divje pse. Po zadnjih podatkih so polovili doslej že okrog 80.000 takih psov.

Poleg psov so v Avstralijo prinesli tudi lisice, ki naj bi poleg psov lovile škodljive zajce. Zgodilo se je podobno kakor s psi. Obilna hrana in druge ugodnosti so pripomogle, da so se tudi lisice v najkrajšem času silno razmnožile in postale prava nesreča.

Pred letom dni je doživelo večje število naselbin v notranjosti Avstralije silen strah pred podivjanimi psi. Cela krdela steklih psov so divjala po omenjenih krajih in napadala ljudi. Zaloge seruma proti pasji steklini so bile nezadostne. Dva meseca ni smel nihče ponoči iz hiše. Ljudje so sedeli v za barikadiranih hišah stalno z orožjem v rokah. Vse domače pse so morali pobiti, proti steklim psom pa so poslali oddelke oborožene s strojnimi puškami. Ko je nevarnost minila, so bile ustanovljene posebne straže za obrambo pred psi.

vedela, kaj naj reče inspektorju Malcomeu Steelu.

Naposled se je spet pojavil pisarniški sluga.

»Gospodična Staplesova!«

Šla sta čez kratek hodnik, in nato se je nenadno znašla v veliki, čedni, skoro razkošno opremljeni pisarniški sobi. Vsa zmedena je za trenutek obstala. Močna solčna svetloba, ki je prihajala skozi nenavadno veliko okno v sobo, jo je slepila. Kmalu je njen pogled našel za velikansko pisalno mizo na drugem koncu sobe nekega moža. Mož je vstal in začel prihajati proti njej.

Opazila je takoj, da je bil gospod dobro oblečen in lepih manir. Njegovo starost je ocenila na petinštirideset let. Njegove kretnje so bile mirne in umerjene, njegov pogled odkrit in ljubezniv.

»Gospodična Staplesova? Prosim, izvolite sedeti.«

Doroteja se je zahvalila in prišla enega izmed stolov, toda ljubeznivi gospod ji je v trenutku ponudil drug stol in ga tako prijavil, da je gledala na pisalno mizo in da ji je solčna svetloba padala v obraz. Doroteja je takoj spoznala, kam pes šapo moli, in je kmalu premagala vesel nasmešek.

Vodja tajne službe se je vrnil nazaj k svoji pisalni mizi. Začudena je opazila Dorotejo, da je precej visok okvir oviral pogled na mizo sedečega. Prav čudna pisalna miza, čez katero je zdaj inspektor Steele resno in vljudno zastavljal vprašanja.

(DALJE)

Mož se je spet priklonil. »Dobro, milostljiva gospodična. Gospod Steele je v svoji sobi. Govoril bom z njim. Vi ste gospodična Doroteja Staplesova, kaj ne?«

Kmalu se je vrnil.

»Gospod Steele vas sprejme, gospodična Staplesova. Prosim, kar pojdite za menoj...«

Povedel jo je v majhno prednjo sobo. V naslanjaču je sedel debelejši mož, ki pa ni Doroteji Staplesovi posvetil nikake pozornosti. Mož je vznemirjen obračal liste nekega akta.

Potekle so minute, a nervozni gospod še ni bil niti pogledal Doroteje Staplesove. Navidezno se je zanimal samo za liste, napisane s pisalnim strojem. Njegov prst se je iskal po papirju. Kazalo je, kakor bi si bil hotel važne podrobnosti neke zadeve dobro zapomniti.

Doroteja se je lotevalo čudno razpoloženje. Prišla je bila v čisto nenavadno okolje. Še nikdar v življenju se ji doslej ni zgodilo, da njen prihod v kakršnokoli pisarno ne bi bil pomenil majhnega dogodka. Povsod, kjer je povedala ime svojega očeta, je bila doslej deležna največje pozornosti, povsod je bila deležna največjih uslužnosti. Toda v teh prostorih je vladala neosebnost. Doroteja je bila bolj presenečena kakor nejevoljna.

Neki mlad možki je odprl vrata iz sosednjega prostora ter zaklical:

»Gospod Henderson.«

Debeli gospod je takoj zaprl mapo z akti in stopil za mladim pisarniškim slugo.

Petnajst minut je minilo. Doroteja Staplesova je postajala čedalje nemirnejša. Zda ji ni

Strahote iz dežele

100.000 mrtvih

Dopisnik lista »Messaggera« je obiskal mesto Erzindžan v vzhodnem delu turške pokrajine Anatolije, ki jo je nedavno porušil potres. O svojih doživljajih na potresnem ozemlju je poročal tole:

»Sele tri dni sem na potresnih tleh. Nemara so to najžalostnejša poročila, ki jih je mogel kdaj napisati kak novinar v treh dneh. Tu je na tisoče in tisoče mrličev, ki po večini še niso pokopani in na tisoče in tisoče otrok, ki ždijo na razvalinah svojih hiš in tiho, ne da bi se jokali, kakor v nekakšnem trdnem zaupanju čakajo, da se jim povrnejo matere. Dolg, počasi vozeči se vlak ima dvanajst vagonov samih takih sirot od 3 do 15 let, ki jih peljejo iz Erzindžana v glavno mesto Turčije Ankaru.

Iz Ankare sem se bil odpeljal v Sivas in Erzindžan, en dan in eno noč sem potreboval do Sivas in še en dan in eno noč do Erzindžana. Vlak je vozil skozi ledenomrzlo noč. Bil je vlak žalosti, zakaj skoro sleherni potnik v vlaku je izgubil kakšnega svojca med ruševinami. Ženska v vagonu drugega razreda zraven nas se je neprestano jokala. Njen mož je bil poštni uradnik v Erzindžanu. Ona se je odpeljala iz Carigrada, da bi ga poiskala, pa je vnaprej vedela, da ga ne bo našla.

Preden smo prišli v Sivas, se je že daniло in smo mogli videti ondotno pokrajino: valovito zemljo sredi neskončne doline. Zaradi snega je bila videti še bolj otožna. Učenci pravijo, da je ta pokrajina najnevarnejša na vsem svetu. To je pokrajina potresov; Zdaj ji pravijo dežela sto tisoč mrtvih, zakaj zares je tako veliko število žrtev, ki so jih od leta 1878. terjali potresi. V l. 1878. je bil potres 200 kvadratnih kilometrov nadeleč okoli in je bilo 57.000 ljudi mrtvih. Drug potres je bil v l. 1882. in je terjal 1700 mrličev. Nedavni potres pa je pomoril 30.000 do 40.000 ljudi. V Erzindžanu je bilo 10.119 mrtvih in več ko 4000 ranjenih, okrog Sivas 7335 mrtvih in 2001 ranjenec, v Tokanu 6050 mrtvih in toliko ranjenih, v Giresunu ob Črnem morju 1450 mrtvih. Druga mesta imajo po sto in sto mrtvih. Hiš je bilo porušeni na tisoče. V tem strahotnem seznamu pa ni niti omenjeno erzindžansko podeželje, saj še niso ničesar vedeli o raztresenih nastirskih vaseh, ki jih je ta pokrajina polna. V začetku so prihajale iz vasi samo na pol sestradane živali. Preplašene so pridrele iz razdejanih vasi. Morda jih je privabila sled za ljudmi. V Erzindžan je prištokljaj tudi sestradan osliček; malo se je ozrl okoli sebe in se mrtev zgrudil na tla.

Tista nesrečna noč 26. decembra l. 1939. je bila posebno mrzla in huda burja je brila čez deželo. Ob dveh ponoči se je zaslislalo zamolklo tuljenje iz zemlje, kakor bi bila zarjavela strahotna pošast, in nato se je strahovito streslo. Bilo je, kakor bi bila zemlja na mah od prehude vročice znorela. Le nekaj sekund je bilo zadosti, pa je bilo daleč na okoli vse uničeno. V Erzindžanu ni po tem edinem sunku nobena hiša stala več pokoncu.

»Nobene luči ni bilo,« je pripovedovala begunka na železniški postaji v Sivasu. Nič ne vem, kako me je nenadno vrglo na cesto v oblak prahu in podrtij. Znova so se podirali zidovi in so grmele strehe in podrtije okoli. Prej sem spala skupaj z otroci, zdaj jih nisem imela več. Nisem vedela, kje sem bila. Zavpila sem in nekdo mi je odgovoril z groznim krikom. Dobila sem žensko med razvalinami, prišli sva se za roke in tipaje sva omahovali naprej. V glavah se nama je vrtelo. Dišalo je po ožganem lesu in mesu. Tedaj pa so začeli švigati tu in tam plameni v zrak, in tako smo imeli luč — luč požarov.

V vseh hišah so bile tisto noč zaradi mraza peči zakurjene in tako so začeli goreti tu-

di pohištvo in drugi predmeti. Preden se je zdanilo, je gorelo vse mesto Erzindžan.

30.000 do 40.000 ljudi je to noč izgubilo življenje. Bili so ali ubiti, ali so se zadušili, ali so zgoreli, ali pa bili živi pokopani.

× **Milijoni brez gospodarja.** V tistih časih, ko so si iz Evrope v Ameriko priseljeni Evropani zaradi odkritja kakih ležišč zlata ali s prekupevanjem z zemljišči znali pridobiti velikansko premoženje, se je večkrat zgodilo, da so milijonarji umrli brez znanih dedičev. Ameriška oblastva so morala izpraševati za njimi po Evropi. Če niso našla nikogar, ki bi bil upravičen dedič, je ameriška država lepo vtaknila v žep ves denar. Dandanes so slični primeri bolj redki. Toda še zmerom je nekaj milijonarjev, ki tudi zdaj umrjejo brez dedičev in brez oporoke. Najbolj znan primer iz poslednjih let je primer vdove Garretove, rojene Schäferjeve, ki je zapustila 150 milijonov dolarjev. Kar 36.000 ljudi, ki so se pisali Garret, je vložilo v Filadelfiji svoje zahteve in prav toliko Schäferjev je začelo upati na milijone. Pa nihče se ni mogel zadostno izkazati, da je pravi dedič. Druga dediščina brez lastnika je premoženje vdove Ele Wandel iz New Yorka, ki je umrla leta 1936 in zapustila 250 milijonov dolarjev. V svoji oporoki je bila določila, naj v petih letih poiščejo dediče. Če se ne bo mogel najti niti en človek, ki bi smel podedovati te dolarje, pa naj jih dobi država New York. Primer iznajditelja mehaničnih škarij za striženje ovac Visulica, ki je živel v Londonu in je ondi l. 1906. umrl, je dokaz, da nima samo Amerika monopol na milijone, za katere ne morejo najti dediče. Visulic je zapustil 22 milijonov funtov šterlingov, ki jih je država porabila v dobrodelne namene. V Belgiji pa je pred nekaj leti umrla Marija Horvathova, ki je živela zmerom preprosto in so zato vsi ljudje mislili, da nima denarja. Pa je zapustila dve in pol milijarde belgijskih frankov. Za ta velikanski znesek se doslej še ni javil noben dedič.

Oglašujte v »Domovini«

Carigrad in Ankaru nista ničesar vedela o tej nesreči. Samo postajni načelnik v Sivasu je občutil sunek. Brzjavil je v Erzindžan, a nihče mu ni odgovoril. Poklical je brzjavno Tokat, a prav tako ni bilo odgovora. Poklicali so Giresun, nihče se ni oglasil. V Erzindžanu so se otroci zbrali ob nekem zidu ter se tam tiščali in čudili, zakaj ni nobene ga izmed odraslih, ki bi jim pomagal. Pozneje so jih našli. Bili so ubiti; zid se je bil zrušil nanje. Ušesa, roke in noge so jim bile zmrznile...»

NA BOJIŠČU

Na japonsko-kitajskem bojišču se pogovarjata dva vojaka prostovoljca.

»Zakaj si stopil v vojsko?« vpraša prvi drugega.

»Samec sem in všeč mi je vojaški stan. Zakaj si pa ti vojak?«

»Oženjen sem in imam rad mir,« je menil prvi.

UMETNE OČI

izdelujejo točno po naravi za svoje paciente F. Ad. Müller Söhne — Wiesbaden. — V Ljubljani: Splošna bolnica — očni oddelček, dne 4. in 5. marca 1940.

VSAK ČLOVEK JE SVOJE SREČE KOVAČ

zato tudi Vi ne obupajte in ne tožite, ako doživite neuspeh ali razočaranje. Obrnite se skupno na psihografologa S. PARADISO, Maribor, kateri Vam da na podlagi Vaših rojstnih podatkov in točnega naslova dragocen nasvet za pravilno ravnanje v poslovanju, spekulacijah, kupčijah in denarnih zadevah, ter Vam pove, s kom se boste poročili in kako se obvarujete nesoglasja v ljubezni in zakonu. Njegovim analizam izraža na tisoče obiskovalcev pristržne zahvale. Za stroške je poslati Din 40.— naprej.

POMLADANSKI DUNAJSKI VELESEJEM

SE VRSI

OD 10.-16. MARCA 1940

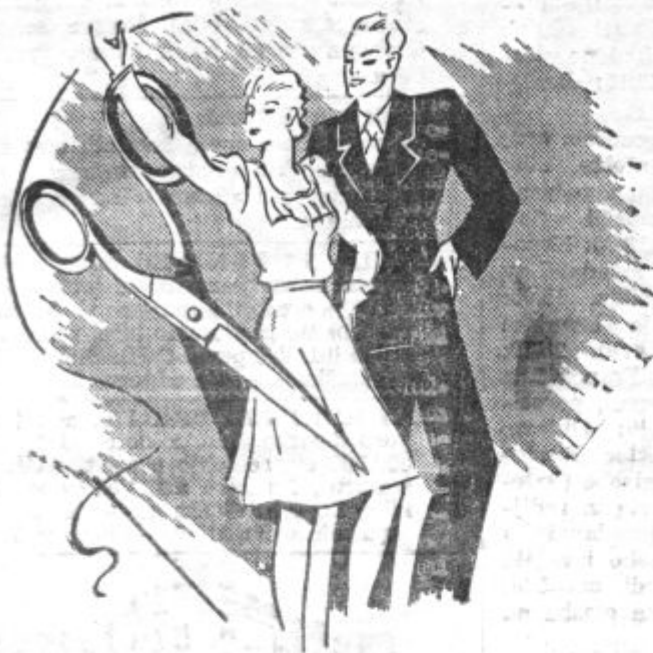
TEHNIČNI VELESEJEM DO 17. MARCA

Poljedelski stroji, avtomobili, stavbarstvo, stroji in orodje, tehnične ureditve, industrijski proizvodi, nemški industrijski polfabrikati, »hiša mode«, modna industrija, umetni obrt itd.

Vse informacije se dobijo pri počastnem zastopniku za bano-vino Hrvatsko in dravsko banovino:
J. Kulhanek, ZAGREB, Illica 9, tel. 24307

in pri generalnem zastopniku za kraljevino Jugoslavijo:
H. Pfannenstill, BEOGRAD II, Brankova 8, tel. 30881

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebne popuste na železnicah kraljevine Jugoslavije in na nemških državnih železnicah.

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
GENIK IN VZORCI ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternceki
CELJE 97

SUKNO KAMGARN, VOLNENO, SVILA, DELENI, PLATNO, CEFIRI, TISKOVINA

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

ROMAN

68

Morda je bil prepričan, da je bil neznane-
tisti, ki ga je Zora čakala, morda tudi ne.
Sam ni vedel. In ker ni hotel v Zori zbu-
jati varljivih nad, ker ni hotel spet v njej obu-
diti tistega nestranskega pričakovanja, tistega
kopnenja, ki ga je opazil, ko je prejela
Brankovo pismo, ga je rajši utajil.

»Pomirite se, gospa,« je ponovil. »Nikogar
ni bilo, nikogar...«

»Nikogar...« je pridružno šepnila Zora.

✱

Ko je Branko zaprl vrata za seboj, se je
nenadoma znašel v vrvenju ljudi. Poldne je
bilo, vsi so hiteli iz služb domov.

Hotel je čimprej zbežati od tod. Vse ga je
morilo. Ta množica, ta zrak. S komolci se je
privil med ljudmi, hitel dalje.

Ko se je spet zavedel, je sedel na klopi v
parku. Zdaj šele je mogel premisliti vse, kar
je šlo mimo njega, zdaj šele se je mogel
spomniti vseh dogodkov, ki jih je preživel.
Kako je prišel v restavracijo, kako je potem
nenadoma zasledil nio...

In ko je videl njen obraz, prav tako lep,
kakor je bil pred davnimi leti, ko je šel od
nje, prav tisti obraz, ki ga je spremljal na
vseh njegovih troljenja polni poti, je zoežal...

Ali ga je spoznala? Ali je videla v njem
onega, ki je oče njenega otroka, ki ga je ta-
ko ljubila, da mu je dala vse, tudi najdraž-
je?

Ko je vse to premislil, je šele začutil, ka-
ko nesrečen je.

Kdo je bil oni možki, ki je sedel pri njej?
Kdo?... Ali je bil... ali je bil Kregar? Ali
se je spet z njim sprijaznila? Čigav je bil
otrok v njenem naročju. Njegov? Kregarjev?

Te misli so mu blodile po glavi, vrgle so
ga v prepad, odkoder ni videl rešitve. In v
neskončni boli, ki mu je trgala srce, je ne-
nadoma začutil nekaj toplega na rokah: sol-
ze...

Trinajsto poglavje

KAJ JE ODKRIL DETEKTIV

Ze drugi dan je prinesel detektiv kopico
vesti. S svojimi tovariši je nadziral Kregar-
ja pri vsakem koraku. Med drugim je poro-
čal tudi to, da se je Kregar prav vnejo vrgel
na lesno kupčijo in da nakupuje ogromne
množine lesa.

Branko ni dolgo premišljeval. Po vsem,
kar je čul in kar je o Kregarju vedel, se je

jasno zavedal, da ga bo mogel streti samo z
denarjem. To je tudi takoj sklenil. Detektiv
mu je povedal, da Kregar potrebuje velike
množine lesa. Takoj se je odločil, da bo po-
kupil ves les, kar ga bo mogel dobiti, da bo
Kregar ostal prazen rok. Brez dvoma je ve-
zan na termín. Če do določenega dne ne do-
bavi naročenega lesa, bo moral plačati ka-
zen. Te kazni so velike, časih tolikšne kolik-
or znaša cena lesa. Nekaj takih primerov,
in največji bogataš je uničen.

Branko je naročil detektivu, naj privede
svoje tovariše. Velj jim je, naj gredo po
vsej deželi in nakupejo les. Dal jim je denar-
ja, da ga zaarajo, ostalo pa dobe po dobavi.

To je bil prvi udarec. Branko je prav ra-
čunal. Kregar je potreboval les in ga ni mo-
gel dobiti. Vse rovsod ga je iskal, nikjer ga
ni bilo. Vse je bil kunien.

Dva dni nato je detektiv poročal, kako mu
je poskus uspel. Branko je bil zadovoljen.
Razen tega je zvedel, da hoče Kregar kupiti
večje posestvo na Dolenjskem.

Vzel je avto in se odpravil na Dolenjsko.
Ze davno je premišljal, da si mora neke na
deželi poiskati zavetišče, kjer bo ostal, do-
kter ne pride čas, ko se bo lahko pokazal
pred svetom. Sam je sklenil kupiti posestvo,
ki ga je hotel dobiti Kregar v roke.

Sešel se je z lastnikom. Ta mu je povedal,
da mu je Kregar posodil nekaj denarja, niti
ne kaj velike vsote, ki jo zdaj nenadno zah-
teva nazaj, češ da jo potrebuje pri svoji tr-
govini. Ker mu ni mogel takoj plačati in se
mu tudi ni posrečilo dobiti posojila, je zdaj
prisiljen dati Kregarju posestvo pol zastonj.

Branko mu je dal denarja, da je lahko
plačal svoj dolg. V zastavo je vzel majhno
posestvo, nedaleč od Ljubljane, kjer se je že
drugi dan naselil.

Nekaj dni nato je detektiv izvohal, da na-
merava Kregar s pomočjo nekega neznanca
oropati starega ruskega inženjerja. Tu je
Branko hotel izigrati odločilno kvarto.

Obvaroval je Angleža in ruskega inženjer-
ja pred napadom in razkrinkal Kregarja. Iz-
dal se mu na vendar še ni. Prezgodaj je še
bilo. Odločilni trenutek še ni prišel!

Kregar je jel počasi opazati, da se nekdo
zanj zanima, da preprečuje vse, da mu trga
žrtve iz rok. Niti v sanjah ni mislil, kdo bi
to mogel biti.

Sprva se za svojega zagonetnega nasprot-
nika ni dosti menil. Toda od dne do dne je
postajal njegov strah večji. Odkril je to bo-
jazan tudi svojemu zavezniku, toda ta ni
zanj pokazal dosti razumevanja.

Tako je prišlo, da se Kregar ni upal lotiti
skoraj ničesar več.

Štirinajsto poglavje

SAM

Spet je minilo nekaj dni. Za Kregarja so
bili to dnevi troljenja, ki ga ne bi bil pri-
voščil niti svojemu največjemu sovražniku.

Zdelo se mu je, kakor bi se bila vsa nesre-
ča zgrnila nanj. Če je pomislil, kaj vse je
doživel od takrat, ko je začel bogateti, ga je
stresel mraz. Če se je spomnil nazaj, od
stih dob, ko je mislil, da je dosegel, po čem-
er je zmeraj hrepenel, da je postala Zora
njegova žena... Kako davno je to že bilo,
leta so že pretekla in vsa ta leta ni bilo niti
dne, ki bi ga lahko imenoval srečnega. Griz-
la ga je vest ob spomnu na Branka, ki ga
je preustil hudo ranjenega usodi in ga pol-
mrtvega še okradel. Potem se je seznanil z
neznancem, ki se je potlej igral z njim ka-
kor z lutko. Samo hlapec je bil, nič več. Ka-
kor v porog mu je bilo bogastvo, dušilo ga
je. O, kolikokrat si je zaželel, da ne bi imel
tega denarja, ki je kakor prekletstvo ležalo
na njem.

In spomin mu je zletel dalje. Spomnil se
je umora v igralnici. Zdaj si je zaželel, da
bi ga bili takrat odkrili, da bi ga bili kaz-
novali, zakaj bil je prestrahopeten, da bi se
sam izdal. Niti toliko moči ni imel, da bi bil
samega sebe sodil...

In potem je prišel Zorin beg. Zakaj je
zbežala? To mu je bila uganka. Saj je ime-
la vsega dovolj, denarja, razkošja in svobo-
de. Misli je, da jo bo razkošje pritegnilo k
njemu, da bo v njem pozabila njega, ki ga
je vsako noč videl v sanjah, oblitega s krv-
jo. Ali je res pobegnila samo iz sovraštva
do njega? In zakaj to sovraštvo? Ali je kaj
slutila? Ali je kaj vedela? Kdo bi ji bil po-
vedal?...

Prej, dokler je bila v graščini, je bil vsaj
srečen v zavesti, da je ona blizu, čeprav ne
maga zanj. Zdaj ga je obdajal samo še ob-
čutek strašne samote, praznote, in vsak dan
je boli občutil, kaj je izgubil.

Za drugo se ni več brigal. Vsega drugega
se je bal, samo nje si je hotel, da bi se vr-
nila, da bi pregnala ta strašni mir, to mrtva-
ško tišino v graščini, da bi jo vsak dan vi-
del, vsak dan slišal...

Strup, ki ga je užival, je čedalje huje de-
loval. Čutil je, kako mu zastruplja žile, ka-
ko mu jemlje še tisti drobec vere v sebe, ki
jo je doslej imel. Čutil je, kako ga je vsega
prežal z obupom.

(Dalje)

RADIO

od 25. februarja do 3. marca

Nedelja, 25. februarja. 8.00 Jutrnji pozdrav (plošče). 8.15: Radijski žamel. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos bogoslužja iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor dr. Vilko Fajdiga. 10.00: Komorna glasba (plošče). 10.20: Bosanske narodne pesmi bo pesla Tina Dolenčeva (pri klavirju Fran Venturini). 11.00: Nedeljski koncert radijskega orkestra. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pilihovi harmonikarji. 16.30: Pol ure za dijake. 17.00: Kmetijska ura: Pogled v kurnik in okrog njega (inž. Matičič Anton). 17.30: Narodne pesmi bodo peli Sokova, Rupnikova, Jarc in Armič; igral bo radijski orkester. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Samostan Gomjenica v Krajinu (Isaije Mitrovič iz Beograda). 19.40: Objave. 20.00: Srominski koncert ob obletnici smrti skladatelja Zorka Prelovca. 20.45: Opretni napevi (radijski orkester). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški dueti (Mezgoš in Peklarjeva).

Ponedeljek, 26. februarja. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Vsekomu nekaj (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Zdravstvena ura: O stricah in tetah (dr. Breceč). 18.20: Solisti naprej (plošče). 18.40: V zarji 20 stoletja na Gorickem (dr. Joža Lovrenčič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Resnica o propadu Small-Age Črnčiča 1. 1840 (Novica Šaulić iz Beograda). 19.40: Objave. 19.45: Več manire — brez zamere (Fran Govekar). 20.00: Komorni kvartet. 20.45: Plošče. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Torek, 27. februarja. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. — 11.00: Šolska ura: Kaj pridiča sosedna Bolgarija (Vekoslav Bučar). 12.00: Bolgarska glasba (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 18.00: Opretni venčki (plošče). 18.40: Socialna vzgoja v družini (dr. Stanko Gogala). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Ideja carsiva v srednjeveški Srbiji (dr. Vladimir Mošin iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Gospodarska poročila in nasveti (Drago Potočnik). 20.00: Simfonična glasba (plošče). 20.20: Tri enodelanke: Seja, Začelo polnik, Pes (priređil Emil Kralj; igrali bodo člani narodnega gledališča v Ljubljani). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Sreda, 28. februarja. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Uvertire (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Šamel »Strije fantije« 14.00: Poročila. 18.00: Mladinska ura: a) Slovenski literarni zemljevid: Dolenjsko (prof. Fran Vodnik). b) Malo telesne vzgoje 18.40: Lepota in bogastvo naše zemlje (dr. Bohinec). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Komasacija kmečke posesti pri nas (Aleksa Petrovič iz Beograda). 19.40: Objave. 19.50: Od rastlin — toploča (dr. Maks Vraber). 20.00: Ruske ciganske romance (Ruski sekstet, solistka Milica Polajnarjeva). 21.00: Godbe na pihala (plošče). 21.15: Violinski koncert prof. Jona Šlaisa (pri klavirju prof. Pavel Šivic). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Halo, dame volijo (plesne glasba na ploščah).

Četrtek, 29. februarja. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Oberne arije (plošče). 12.30: Poročila, objave. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Rudolf Pilih bo igral na harmoniko. 14.00: Poročila. 18.00: Po Jugoslaviji (radijski orkester). 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Sokol kra-

ljevine Jugoslavije. 19.40: Objave. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Sestre Stritarjeve bodo pele (pri klavirju prof. Pavel Šivic). 20.40: Reproduciran koncert simfonične glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Petek, 1. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 11.00: Šolska ura: Po ledenomorski cesti v polarno noč (Viktor Pirnat). 12.00: Iz domačih vrstov (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Koncert slovenskih skladateljev (radijski orkester). 14.00: Poročila. 18.00: Ženska ura: Kulturna vrašanja slovenske vasi (Milena Premrov-Mohoričeva). 18.20: Oberne fantazije (plošče). 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 19.50: Izrejska poročila (Viktor Plešeniak). 20.00: Koncert francoske glasbe (solisti). 20.20: Slavko Korošec flavta in radijski orkester. 21.10: O sonati (predaval bo Srečko Konorc, klavirske točke bo izvajala Herta Seifertova). 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Polka je ukazana (lahka glasba na ploščah).

Sobota, 2. marca. 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Vesele plošče. 12.00: Plošče brez besede. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Plošče brez besede. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura: a) Slovenske narodne pravljice (brala bo Božar Ukmarjeva); b) »Kaznovana trdosrčnost«. Lutkovna igrice (izvajala bo radijska Pavilhova družina). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Obremena in zaščitna sredstva protiletalske zaščite. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura. 19.40: Objave. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Vesele in žalostne iz življenja Jake Smodiaka: Zakopani talent, zvočna igra. Spisal Joža Vomerger. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglaševanja s štirimi ostanejo strogo tajni

KUPIM POSESTVO

od 10 do 40 hektarov na Dolenjskem, Štajerskem ali Hrvaškem. Ponudbe s ceno v 14 dneh na M. Š. 150, p. Rob na Dol.

VAJNO ZA PRAŠICE REJO. »MASTELIN« vam pripomore, da se prašiči zredijo in ne obolijo. Pošiljam franko vašo pošto pol kg din 14, 1 kg din 26, manjše zavitke pa dobite pri trgovcih po din 3 in 6. Dobivam mnogo zahvalnih pisem. Pišite na naslov po položnici in navodilo: Ivan Magdalena, Rače.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašice — Vaša kmetovalca si lahko hitro in z majhnimi stroški zredijo svoje prašice. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašico ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul.

MOSTOVA ESENCA »MOSTIN«

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z majhnimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steki za 150 litrov din 20 —, po pošti din 35 —, 2 steklenici po pošti din 55 —, 3 steklenice po pošti din 75 —.

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Zidovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

HIŠA Z GOSPODARSKIM POSLOPJEJEM, travnik, njiva, sadonosnik, ob glavni cesti ugodno naprodaj. Poizve se: Grošl, Orehova vas 66, pošta Slivnica pri Mariboru.

POCENI NAPRODAJ

18 popolnoma novih šivalnih strojev, več koles, otroških vozičkov in raznih drugih predmetov pri »Promet« nasproti križanske cerkve.

POSOJILA NA VKNJIZBO na kmetijska posestva nabavljamo na 20 letno odpisilo po 6% obrestih, kupujemo vložne knjižice vseh bank, prodajamo hiše, posestva, gostilne itd. Več pove »OGLASNIK«, Zagreb — Vlačka 4. — Za odgovor 3 din znamk!

TISOČI KMETSKIH DEKLET, nekaj tudi z gospodinjstvom šolo, z doto od 10.000 do 500.000 din se želijo poročiti. Tudi v inozemstvo, Ameriko itd. Več pove »Oglasnik«, Zagreb, Vlačka 4. — Za odgovor in pojasnila priložiti 10. — din znamk.

SAMO

din 98 —

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Short Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalcem Din 98 —

63796 Ista z anker kolesjem na kamne telesa s sekundnim kazalcem Din 125 —

63710 Ista s prvim anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem Din 250 —

Zahtevajte cenik zastoni in poštnine priložiti.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokotirana tovarna hiša v Svici.

»Ljudi na pijacih!«

Tisoč je ozdravljen!

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona mora poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po popolnjenju sčasoma bolezen preneha.

RESNI MOZJE

zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Cim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

POPOLNOMA ZASTONJ

dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega. Ker ima moj založnik samo

10.000 komadov za brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevat med one srečneže.

Zbiralnica za pošto:

Ernst Pasternack, Berlin S. O., Michaelkirchplatz 13., Abt. Z. 491